

แนวทางการพัฒนารูปแบบและวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
ในการสื่อสารทางการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

นายทรงศักดิ์ ทองงอก

รายงานวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 14
สถาบันพระปกเกล้า

พ.ศ. 2565

ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

แนวทางการพัฒนารูปแบบและวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
ในการสื่อสารทางการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

โดย

นายทนงศักดิ์ ทองงอก

รหัสประจำตัว 65-14-22

สถาบันพระปกเกล้า

รายงานวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบและวิธีการเพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมือง
ของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

อาจารย์ที่ปรึกษา :

(อาจารย์กุกเกียรติ ภูมิรัตน์)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม :

(นายวิทวัส ชัยภาคภูมิ)

อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง
สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 14

(นายวิทวัส ชัยภาคภูมิ)

เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

บทคัดย่อ

- ชื่อผู้จัดทำ : นายทงศักดิ์ ทองงอก
 นักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า หลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง
 สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญฯ รุ่นที่ 14
- ชื่อหัวข้อเอกสาร : แนวทางการพัฒนารูปแบบและวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ
 สื่อสารทางการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา
- อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์กัญเกียรติ ภูมิรัตน์
- อาจารย์ที่ปรึกษา (ร่วม) : อาจารย์วิฑูรย์ ชัยภาคภูมิ

เอกสารวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและรูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบรายการการเมืองที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมือง โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ จากการศึกษาข้อมูลเอกสาร ประกอบด้วยกฎหมาย แผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุฯ พ.ศ. 2566 – 2570 ตลอดจนรายงานข้อมูลผังรายการฯ เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดรูปแบบรายการ การศึกษารายงานประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนฯ ประจำปี 2565 เพื่อทราบถึงทัศนคติและความต้องการของกลุ่มผู้ฟังรายการเพื่อนำข้อมูลไปพัฒนารูปแบบรายการและวิธีการสื่อสารรูปแบบใหม่ที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ได้นำการศึกษาแบบสังเกตมาใช้เพื่อทราบถึงรายละเอียดของรูปแบบรายการการเมือง อุปสรรคและปัญหาในการผลิตและดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงขณะปฏิบัติงานจริง

การศึกษาครั้งนี้พบสถานีฯ มีสัดส่วนรายการการเมืองมากกว่าร้อยละ 60 ทำให้ประสบปัญหา รูปแบบและเนื้อหารายการขาดความหลากหลาย มีการนำเสนอประเด็นและวิทยากรร่วมรายการที่ซ้ำกัน นอกจากนี้ยังขาดการมีส่วนร่วมกับผู้ฟังรายการ สำหรับแนวทางการพัฒนาประกอบด้วย 3 ด้านคือ ด้านเนื้อหา ต้องปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย มีความทันสมัย ทันท่วงทีแตกต่างจากรายการอื่น และมีความน่าเชื่อถือ ด้านรูปแบบรายการและวิธีการนำเสนอ ต้องปรับทิศทางการนำเสนอ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นสะท้อนความเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นของภาคประชาชน ในขณะที่ด้านการพัฒนาสื่อใหม่ผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อขยายช่องทางการสื่อสารและกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะสื่อพอดแคสต์ ที่มีแนวโน้มเติบโตอย่างก้าวกระโดดในกลุ่มคนรุ่นใหม่ สำหรับข้อเสนอแนะสำคัญคือสถานีฯ ต้องแสดงความเป็นสื่อที่มีความอิสระ ไม่ถูกครอบงำและเป็นกลางทางการเมือง และเพื่อรองรับการขยายภารกิจงานสื่อออนไลน์จึงควรขยายอัตรากำลังบุคลากรและปรับโครงสร้างให้มีกลุ่มงานสื่อออนไลน์โดยเฉพาะ

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำเอกสารวิชาการส่วนบุคคลเรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบและวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาสำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์กัญเกียรติ ภูมิรัตน์ ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งให้คำแนะนำถึงแนวทางในการศึกษาค้นคว้า การปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้การจัดทำเอกสารวิชาการฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ตลอดจนคณะอาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญรุ่นที่ 14 ที่มอบองค์ความรู้และเพิ่มมุมมองวิสัยทัศน์ให้กับผู้ศึกษานำไปปรับใช้ในการพัฒนาแนวคิดในการจัดทำเอกสารฉบับนี้รวมถึงบุคลากรของสถาบันพระปกเกล้าทุกท่านที่ช่วยประสานและให้ความช่วยเหลือในการจัดทำเอกสารวิชาการจนสำเร็จลุล่วง ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และเจ้าหน้าที่ทุกท่านในการอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาการอบรมหลักสูตรในครั้งนี้ ที่สำคัญคือกลุ่มงานผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาที่ร่วมให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ประกอบการศึกษาค้นคว้าการจัดทำเอกสารวิชาการฉบับนี้ ซึ่งผู้ศึกษาจะนำความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากการอบรมในครั้งนี้ นำไปพัฒนางานเพื่อประโยชน์ ต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

นายทนงศักดิ์ ทองงอก

นักศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง

สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญรุ่นที่ 14

สถาบันพระปกเกล้า

3 เมษายน 2566

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา	3
1.3 แนวทางการศึกษา	3
1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการสื่อสาร	7
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media)	13
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง	16
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักจริยธรรมในวิชาชีพสื่อสารมวลชน	22
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง	24
2.6 รายงานประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนและบุคลากรในวงงานรัฐสภา ที่มีต่อรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565	26
2.7 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551	27
2.8 แผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570	29
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา	32
3.1 วิธีการศึกษา	32
3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา	33
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	35
4.1 รูปแบบรายการปัจจุบันและสภาพปัญหาของสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงรัฐสภา	35
4.1.1 รูปแบบรายการปัจจุบันของสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงรัฐสภา	36
4.1.2 สภาพปัญหาของสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงรัฐสภา	40
4.2 แนวทางการพัฒนารูปแบบรายการการเมืองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมือง	43
4.2.1 ด้านเนื้อหา	45
4.2.2 ด้านรูปแบบรายการและวิธีการนำเสนอ	47
4.2.3 การพัฒนาสื่อใหม่ผ่านช่องทางออนไลน์	49
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	51
5.1 สรุปผลการศึกษา	51
5.2 ข้อเสนอแนะ	53
บรรณานุกรม	56
ภาคผนวก	57
ประวัติผู้ศึกษา	59

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คือระบอบการปกครองของประเทศไทยซึ่งยึดถือมานับตั้งแต่คณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 จนถึงปัจจุบันได้ย่างก้าวเข้าสู่ปีที่ 90 แล้ว แม้วันนี้คนไทยจะเข้าใจถึงคำว่า ประชาธิปไตยมากขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถบรรลุถึงความหมายที่แท้จริงของประชาธิปไตย ดังที่อดีตประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา อับราฮัม ลินคอล์น ได้มีคำกล่าวไว้ว่า ประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคของการเมืองการปกครองของประเทศไทยที่มีผลต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นทรงประมุข พบว่าคนไทยยังไม่สามารถพัฒนาตนไปสู่การเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย เราพบว่าคนไทยจำนวนมากยังขาดความตื่นตัวทางการเมือง ไม่ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนตามระบอบประชาธิปไตยฯ ดังจะเห็นได้จากสถิติของผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในแต่ละครั้งยังคงอยู่ในระดับสูงแม้จะพยายามรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งมากเพียงใดก็ตาม อีกทั้งประชาชนจำนวนมากไม่น้อยที่มีความเข้าใจว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึงการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพียงเท่านั้น ทำให้การเมืองภาคประชาชนมีความอ่อนแอ ซึ่งประชาชนถือเป็นฐานรากของระบอบประชาธิปไตย หากฐานรากไม่แข็งแรงย่อมทำให้ระบอบประชาธิปไตยของไทยอ่อนแอตามไปด้วยและหากระบบการเมืองอ่อนแอ ย่อมกระทบต่อการพัฒนาประเทศด้านอื่นด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ปัญหาอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือด้านโครงสร้างทางการเมืองที่อ่อนแอ พรรคการเมืองถูกครอบงำด้วยระบบทุนนิยมไม่ใช่พรรคการเมืองของประชาชนอย่างแท้จริง จนส่งผลให้รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งไม่มีเสถียรภาพ อ่อนแอ อีกทั้งยังเกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมาโดยตลอดจนนำไปสู่การปฏิวัติรัฐประหารกลายเป็นวงจรการเมืองไทยที่เกิดขึ้นซ้ำรอยอดีตอย่างไม่อาจหลุดพ้น หากสืบย้อนไปจะพบว่าเกิดการรัฐประหารขึ้นถึง 13 ครั้ง และเกิดการกบฏขึ้นอีกหลายครั้ง ครั้งล่าสุดได้แก่การรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันมี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ โค่นล้มรัฐบาลรักษาการนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล หลัง

วิกฤตการเมืองซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากการคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯในเดือนตุลาคม 2556 และนั่นก็เป็นเหตุให้ประเทศไทยไม่สามารถก้าวข้ามความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากความเห็นต่างทางการเมืองไปได้

ดังนั้นโจทย์ที่สำคัญ คือการเผยแพร่และส่งเสริมองค์ความรู้ให้ประชาชน รู้และเข้าใจถึงบทบาท สิทธิและหน้าที่ของตนตามระบอบประชาธิปไตย ตระหนักถึงอำนาจหน้าที่องค์กรต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาท อำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตลอดจนกลไกการตรวจสอบ ถ่วงดุลตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามช่องทางที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

จากสภาพปัญหาและอุปสรรคของการเมืองการปกครองของประเทศไทย เราสามารถใช้สื่อสารมวลชนเข้ามาช่วยในพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้เข้มแข็งได้ ด้วยปัจจุบันสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมและทัศนคติของคนในสังคม เราพบว่านับตั้งแต่ช่วงที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ.2475 เป็นต้นมา กระบวนการสื่อสารมวลชนยิ่งเข้ามามีบทบาทต่อการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ชัดเจน ดังนั้นหากเราใช้สื่อสารมวลชนอย่างสร้างสรรค์ในการให้องค์ความรู้ด้านการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง สร้างค่านิยมวัฒนธรรมที่ดีทางการเมือง กระตุ้นให้ประชาชนมีความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นคนไทยที่มีคุณภาพในฐานะพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงก็จะเป็นประโยชน์มหาศาลต่อประเทศชาติ

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นหนึ่งในสื่อของฝ่ายนิติบัญญัติที่ประกอบด้วยสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาภายใต้การกำกับของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาดำเนินการส่งกระจายเสียงอย่างเป็นทางการในระบบเอฟ เอ็ม ความถี่ 87.50 MHz เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2537 มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งที่สำคัญคือ

1. เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของรัฐสภารวมทั้งผลการดำเนินงานของรัฐสภา
3. เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ตลอดจนทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาได้ยึดมั่นวัตถุประสงค์เป็นแนวทางการดำเนินงานเสมอมาและขยายช่องทางในการสื่อสารระหว่างรัฐสภากับประชาชนให้กว้างขวางและครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่มากยิ่งขึ้น โดยมีภารกิจหลักที่สำคัญในการถ่ายทอดการประชุมของรัฐสภาทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตลอดจนการผลิตรายการวิทยุที่เป็นการเผยแพร่องค์ความรู้

ด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อให้ประชาชนมีพื้นฐานความรู้ด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องอันเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างระบอบประชาธิปไตยที่มีความเข้มแข็ง

ด้วยปัจจุบัน โลกก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล เกิดการสื่อสารรูปแบบใหม่ที่มีอิทธิพลส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการดำรงชีวิตของผู้คน ดังนั้นแม้สื่อวิทยุกระจายเสียงจะเป็นสื่อที่มีจุดแข็งคือความรวดเร็วในการเสนอข้อมูลข่าวสาร เข้าถึงประชาชนได้ทุกพื้นที่และทุกระดับฐานะ แต่สื่อวิทยุกระจายเสียงก็มีจุดอ่อนเช่นกันคือมีแต่เสียง ไม่มีภาพซึ่งเป็นข้อจำกัดสำคัญ ไม่สามารถกลับมาฟังซ้ำได้ใหม่ ดังนั้นเพื่อตอบสนองต่อสังคมปัจจุบัน สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาจึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบและวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางเมือง โดยมุ่งเน้นไปที่รายการการเมืองเพื่อสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านนิติบัญญัติและการเมืองปกครองในระบอบประชาธิปไตยในมิติต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง ตระหนักรู้ รู้จักวิเคราะห์ ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงความหลากหลายของรูปแบบรายการ ความเหมาะสมต่อกลุ่มผู้ฟังแต่ละกลุ่ม ช่วงเวลาในการออกอากาศ วิธีการนำเสนอของผู้ดำเนินรายการ ตลอดจนการเพิ่มช่องทางการสื่อสารรูปแบบใหม่ๆ

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและรูปแบบรายการปัจจุบันที่มีรูปแบบรายการการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบรายการการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

แนวทางการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษารายการปัจจุบันของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคต่างๆในการผลิตและดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงที่มีเนื้อหารายการในรูปแบบรายการการเมือง และนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางพัฒนารูปแบบรายการและวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางเมือง ที่มีความเหมาะสมและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังแต่ละกลุ่มมากยิ่งขึ้น

ระยะเวลาในการศึกษา

ธันวาคม 2565 - มกราคม 2566

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงรูปแบบรายการการเมืองในปัจจุบันของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการผลิตและดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมือง พร้อมทั้งเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบรายการการเมือง และการสื่อสารรูปแบบใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมืองที่มีความเหมาะสมและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังแต่ละกลุ่มมากยิ่งขึ้น โดยศึกษาจาก

1. แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ผลงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. การศึกษาเอกสารข้อมูลประกอบด้วย กฎหมายสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา แผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุฯ รายงานข้อมูลผังรายการกิจการกระจายเสียงฯ รายงานประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน ฯ พ.ศ.2565
3. การศึกษาแบบสังเกตโดยใช้ประสบการณ์ในการผลิตและดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงของผู้ศึกษาเข้ามาประกอบ โดยจัดทำแบบสังเกตรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาถึงรายละเอียดและองค์ประกอบของรายการการเมือง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงรูปแบบ ลักษณะ ประเภทและสภาพปัญหาของรายการปัจจุบัน โดยเฉพาะรายการการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เพื่อสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านนิติบัญญัติและการเมืองปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนารูปแบบและเนื้อหารายการการเมือง ตลอดจนการสื่อสารรูปแบบใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมืองที่มีความเหมาะสมและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังแต่ละกลุ่มมากยิ่งขึ้น

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

ผังรายการ หมายถึง ตารางสำหรับกำหนดเวลาในการออกอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียงให้เป็นไปตามที่กำหนด โดยระบุถึงชื่อรายการและช่วงเวลาในการออกอากาศที่ชัดเจน

องค์กรนิติบัญญัติ หมายถึง สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา หมายถึง สื่อชนิดบัญญัติซึ่งเป็นสื่อวิทยุกระจายเสียง ประเภทสื่อสาธารณะ ที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสารองค์ความรู้ด้านการเมืองการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยเฉพาะการสื่อสารให้ ประชาชนมีความเข้าใจถึงกระบวนการทำงานขององค์กรนิติบัญญัติทั้งสภาผู้แทนราษฎรและ วุฒิสภา

การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง หมายถึง วิธีการ ขั้นตอนการผลิตรายการ วิทยุกระจายเสียง ประกอบด้วยขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนการผลิตรายการและ ขั้นตอนหลังการ ดำเนินการ

การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง การสื่อสารทุกรูปแบบที่มีลักษณะเป็นการ เผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลทางการเมืองที่เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของรัฐบาล นักการเมืองหรือองค์กร นิติบัญญัติ เพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง

รายการการเมือง หมายถึง รายการที่มีเนื้อหามุ่งเน้นไปที่การสร้างการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร องค์ความรู้ด้านนิติบัญญัติและการเมืองปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งรวมถึงข้อมูล ข่าวสารด้านบริหารประเทศของรัฐบาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

สื่อออนไลน์ หมายถึง รูปแบบของสื่อสารที่เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารต่างๆบนเครือข่าย อินเทอร์เน็ต

สื่อใหม่ หมายถึง รูปแบบการสื่อสารที่พัฒนาบนพื้นฐานความก้าวหน้าของระบบ เทคโนโลยีสื่อสาร ทำให้สามารถเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ โดยปราศจากข้อจำกัดของสื่อดั้งเดิม จึง ทำให้เกิดรูปแบบการสื่อสารสองทางที่มีประสิทธิภาพ ผ่านทางระบบเครือข่ายและมีศักยภาพเป็นสื่อ แบบประสม (Multimedia)

สื่อดั้งเดิม หมายถึง รูปแบบการสื่อสารในยุคเริ่มต้นของการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารที่ มุ่งเน้นไปที่การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปถึงผู้รับสารจำนวนมากเช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว ในขณะที่การสื่อสารสองทางระหว่างสื่อในฐานะผู้ส่งสาร และผู้รับสารยังมีข้อจำกัดโดยไม่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือโต้ตอบกันได้อย่างอิสระ รวดเร็ว

รูปแบบรายการและวิธีการนำเสนอ หมายถึง ลักษณะของการดำเนินรายการ วิทยุกระจายเสียงซึ่งจำแนกตามหลักการการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงประกอบด้วย 13 รูปแบบอาทิเช่น รายการพูดคุยกับผู้ฟัง รายการสนทนา รายการสัมภาษณ์ รายการอภิปราย รายการ สารคดี รายการข่าว เป็นต้น และการใช้ข้อเท็จจริงประกอบอื่นๆของรายการวิทยุฯ เพื่อให้รายการ วิทยุมีความน่าสนใจ มีความโดดเด่น สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังรายการได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ อาทิเช่น ช่วงเวลาในการออกอากาศ ความถี่ในการออกอากาศ เพลงที่ใช้ในรายการ วิทยากรร่วมรายการ การเปิดสายให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในรายการ เป็นต้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบและวิธีการในการสื่อสารทางการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ได้นำกรอบแนวความคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้

- 1.แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการสื่อสาร
- 2.แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media)
- 3.แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
- 4.แนวคิดเกี่ยวกับหลักจริยธรรมในวิชาชีพสื่อสารมวลชน
- 5.แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง
- 6.รายงานประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน และบุคลากรในหน่วยงานรัฐสภาที่มีต่อรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565
- 7.พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551
- 8.แผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570

1.แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการสื่อสาร

การสื่อสาร (communication) ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Communication ซึ่งรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Communis หมายถึง การร่วม (Common) เมื่อมีการสื่อสารหรือการสื่อความหมาย ก็หมายถึงว่า มีการกระทำร่วมกันในบางสิ่งบางอย่าง นั่นคือการถ่ายทอดหรือการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ ความคิด ของคนเรานั้นเอง กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้สึคนึกคิด ข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้สึกและ อารมณ์ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปหรือมากกว่านั้น การสื่อสารจึงเป็นปฏิกริยาสัมพันธ์ทางสังคมที่สื่อความหมายผ่านระบบสัญลักษณ์ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือบุคคลต่อกลุ่ม โดยใช้สัญลักษณ์ สัญญาณ หรือพฤติกรรมที่เข้าใจกัน การสื่อสาร มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า การสื่อความหมาย ใน (Webster Dictionary ,1978,p. 98)

วิลเบอร์ ชแรมม์ (Wilber Schramm) ให้ความหมายว่า การสื่อสาร คือการมีความเข้าใจร่วมกัน ต่อเครื่องหมายที่แสดงข่าวสาร

วอร์เรน ดับเบิลยู วีเวอร์ (Warren W. Weaver) กล่าวว่า การสื่อสารมีความหมายกว้าง ครอบคลุมถึงกระบวนการทุกอย่าง ที่จิตใจของคนๆ หนึ่ง อาจมีผลต่อจิตใจของคนหนึ่งไม่ใช่เพียงการพูดและการเขียนเท่านั้น แต่รวมถึง ดนตรี ภาพ การแสดง และพฤติกรรมอื่นๆ ของมนุษย์

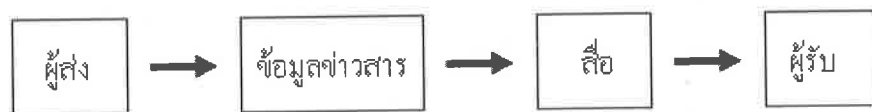
ยอร์จ เอ มิลเลอร์ (George A. Miller) ให้ความหมายว่า การสื่อสารเป็นการถ่ายทอดข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

นักวิชาการด้านการสื่อสารมวลชน ได้จำแนกประเภทของการสื่อสารไว้แตกต่างกันหลายลักษณะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการจำแนก (ประมะ สตะเวทิน, 2526, น.18 - 48)

ในที่นี้จะแสดงการจำแนกประเภทของการสื่อสาร โดยอาศัยเกณฑ์ในการจำแนกตามกระบวนการหรือการไหลของข่าวสาร แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. การสื่อสารทางเดียว (One-Way Communication) คือการสื่อสารที่ข่าวสารจะถูกส่งจากผู้ส่งไปยังผู้รับในทิศทางเดียว โดยไม่มีการตอบโต้กลับจากฝ่ายผู้รับ เช่น การสื่อสารผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การออกคำสั่งหรือมอบหมายงานโดย ฝ่ายผู้รับไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ซึ่งผู้รับอาจไม่เข้าใจข่าวสาร หรือเข้าใจไม่ถูกต้องตามเจตนาของผู้ส่งและทางฝ่ายผู้ส่งเมื่อไม่ทราบปฏิกิริยาของผู้รับจึงไม่อาจปรับการสื่อสารให้เหมาะสมได้ การสื่อสารแบบนี้สามารถทำได้รวดเร็วจึงเหมาะสำหรับการสื่อสารในเรื่องที่เข้าใจง่าย ในสถานการณ์ของการสื่อสารบางอย่าง มีความจำเป็นต้องใช้การสื่อสารทางเดียว แม้ว่าเรื่องราวที่สื่อสารจะมีความซับซ้อนก็ตาม เช่น กรณีผู้รับและผู้ส่งไม่อาจพบปะ หรือติดต่อสื่อสารกันได้โดยตรง การสื่อสารแบบกลุ่มใหญ่ และการสื่อสารมวลชนซึ่งไม่อาจทราบผู้รับที่แน่นอน

แบบจำลองการสื่อสารทางเดียว

ผู้ส่งสารคือผู้ที่ทำหน้าที่ส่งข้อมูล สารไปยังผู้รับสารโดยผ่านช่องทางที่เรียกว่าสื่อ ถ้าหากเป็นการสื่อสารทางเดียวผู้ส่งจะทำหน้าที่ส่งเพียงประการเดียวแต่ถ้าเป็นการสื่อสาร 2 ทาง ผู้ส่งสารจะเป็นผู้รับในบางครั้งด้วย ผู้ส่งสารจะต้องมีทักษะในการสื่อสาร มีเจตคติต่อตนเอง ต่อเรื่องที่จะส่ง ต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่จะส่งและอยู่ในระบบสังคมเดียวกับผู้รับก็จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

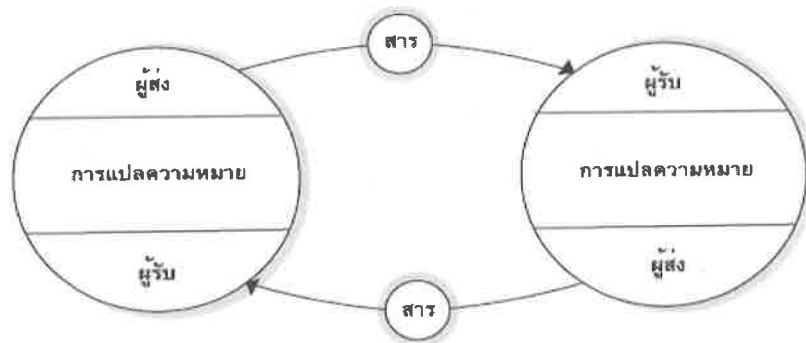
ข่าวสารในการะบวนการติดต่อสื่อสารก็มีความสำคัญ ข่าวสารที่ดีต้องแปลเป็นรหัส เพื่อสะดวกในการส่งการรับและตีความ เนื้อหาสารของสารและการจัดสารก็จะต้องทำให้การสื่อความหมายง่ายขึ้น

สื่อหรือช่องทางในการรับสารคือ ประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส และตัวกลางที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเช่น สิ่งพิมพ์ กราฟิก สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้รับสารคือผู้ที่เป็เป้าหมายของผู้ส่งสาร การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพ ผู้รับสารจะต้องมีประสิทธิภาพในการรับรู้ มีเจตคติที่ดีต่อข้อมูลข่าวสาร ต่อผู้ส่งสารและต่อตนเอง

2.การสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) คือการสื่อสารที่มีการส่งข่าวสารตอบกลับไปมาระหว่างผู้สื่อสาร ดังนั้นผู้สื่อสารแต่ละฝ่ายจึงเป็นทั้งผู้ส่งและผู้รับในขณะเดียวกัน ผู้สื่อสารมีโอกาสทราบปฏิกิริยาตอบสนองระหว่างกัน ทำให้ทราบผลของการสื่อสารว่าบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ และช่วยให้สามารถปรับพฤติกรรมในการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ตัวอย่างการสื่อสารแบบสองทาง เช่น การพบปะพูดคุยกัน การพูดโทรศัพท์ การออกคำสั่งหรือมอบหมายงานโดยฝ่ายรับมีโอกาสแสดงความคิดเห็น การสื่อสารแบบนี้จึงมีโอกาสประสบความสำเร็จได้มากกว่า แต่ถ้าเรื่องราวที่จะสื่อสารเป็นเรื่องง่าย อาจทำให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็นในสถานการณ์ของการสื่อสารบางอย่าง เช่น ในการสื่อสารมวลชน ซึ่งโดยปกติมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว นักสื่อสารมวลชนก็มีความพยายามที่จะทำให้มีการสื่อสาร 2 ทางเกิดขึ้น โดยการให้ประชาชนส่งจดหมาย โทรศัพท์ ตอบแบบสอบถาม กลับไปยังองค์กรสื่อมวลชน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการสื่อสารให้บรรลุผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

รูปแบบจำลองเชิงวงกลมการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication)

รูปแบบจำลองเชิงวงกลมการสื่อสารของออสกูดและชแรมม์

ที่มา : ที่มาจากหนังสือเทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรมของ กิดานันท์ มลิทอง

เทคนิควิธีการสื่อสาร ในการสื่อสาร มีความสำคัญไม่น้อยกว่าการรู้จักใช้สื่อ ทั้งนี้ เพราะการสื่อสารในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ย่อมจะต้องอาศัยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมแตกต่างกันไปด้วย ผู้สื่อสารต้องมีเทคนิควิธีในการสื่อสารที่ดี รู้ว่าเมื่อใดควรใช้เทคนิควิธีการใด เมื่อใดควรใช้เครื่องมือช่วย เมื่อใดจะต้องทราบปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้รับ และจะทราบได้อย่างไร เป็นต้น ตัวอย่างของการใช้เทคนิควิธีในการสื่อสาร เช่น

- นำเสนอซ้ำหลายๆ ครั้ง
- แบ่งเนื้อหาออกเป็นตอนสั้นๆ นำเสนอทีละน้อย
- กระตุ้นให้ผู้รับ ใช้ความคิด พิจารณาเหตุผล และหาข้อสรุปด้วยตนเอง
- กระตุ้นให้เกิดความสนใจ ก่อนที่จะนำเสนอเรื่องราวที่เป็นสาระสำคัญ
- แสดงเหตุผลหรือข้อเท็จจริงประกอบหลายๆ ด้าน แล้วจึงลงสรุป เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้ผู้รับมีส่วนร่วม หรือแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง ฯลฯ

การสื่อสารมวลชน

การสื่อสารมวลชน เป็นกระบวนการส่งข่าวสาร ความรู้สึกรู้สีกคิด ไปยังคนจำนวนมาก ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Mass Communication

Mass หมายถึง มวลชน หรือประชาชนผู้รับสารทั่วไป ซึ่งมีจำนวนมาก ส่วนคำว่า Communication หมายถึง การสื่อสารหรือการสื่อความหมาย ดังนั้นความหมายโดยทั่วไปของการสื่อสารมวลชน จึงหมายถึงการสื่อสารหรือการสื่อความหมายระหว่างกลุ่มบุคคล หรือองค์กรหนึ่ง กับประชาชนทั่วไป เป็นกระบวนการสื่อสารที่มีความซับซ้อน เนื่องจากมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง มีปริมาณของข่าวสารมาก จำเป็นต้องใช้เครื่องมือ บุคลากร หรือสื่อ (Media) ที่มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอ ที่จะนำข่าวสารไปถึงผู้รับจำนวนมาก สื่อที่ใช้เป็นตัวกลางในการส่งข่าวสารของการสื่อสารมวลชน จึงเรียกว่า สื่อมวลชน (Mass Media)

พจนานุกรมการสื่อสารมวลชน ให้ความหมายของการสื่อสารมวลชนไว้ โดยสรุปว่าการสื่อสารมวลชน เป็นแบบหนึ่งของการสื่อสาร สามารถกระจายเรื่องราวความรู้ เปิดเผยไปสู่คนส่วนใหญ่ ซึ่งมีลักษณะไม่เหมือนกัน และไปถึงผู้รับพร้อมกัน มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวโน้มทางวัฒนธรรมของมวลชน คำว่า " การสื่อสารมวลชน " และคำว่า " สื่อมวลชน " มีความหมายที่แตกต่างกัน คือ การสื่อสารมวลชน เป็นกระบวนการหรือวิธีของการสื่อสาร ที่รวมองค์ประกอบของการสื่อสารทั้งหมด ส่วนสื่อมวลชนนั้น หมายถึง สื่อหรือช่องทาง ที่ใช้ในการสื่อสารมวลชน อันได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร ฯลฯ ซึ่งเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของการสื่อสาร (ปรมะ สตะเวทิน, 2526 ,น. 126 - 127) การใช้คำสองคำนี้ บางครั้งคนทั่วไปใช้ในความหมายอย่างเดียวกัน โดยถือว่า สื่อสารมวลชน นั้น มิใช่เพียงสื่อหรือช่องทางในการสื่อสารเพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงระบบของสื่อทั้งหมด เช่น บุคลากร อันได้แก่นักจัดรายการ ผู้สื่อข่าว นักหนังสือพิมพ์ รวมไปถึง ช่องทางของการสื่อสาร ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ด้วย คณะกรรมการราชบัณฑิตยสถาน ได้อนุมัติให้ใช้คำสองคำนี้แทนกันได้ (อนันต์ธนา อังกินันท์ และ เกื้อกุล คุปรัตน์ , 2532, น.7)

ประเภทของสื่อมวลชน

ดร.สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533 : 162 – 246) จำแนกสื่อมวลชนเป็น 4 ประเภท คือ

1. สื่อทัศน์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร หนังสือเล่ม
2. สื่อโสต ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง แถบเสียง (เทปเสียง)
3. สื่อโสตทัศน์ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ ภาพยนตร์
4. สื่ออ้อม ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์

สื่อมวลชนกับการพัฒนาสังคม

การพัฒนาเป็นการสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม ไปในทางที่ดีขึ้น จากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ เช่น มีการศึกษาที่ดี ดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล และสังคมให้เพียงพอทั้งด้านวัตถุ และจิตใจ การพัฒนาสังคมหรือประเทศเชื่อกันว่า จะต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาการศึกษา ก่อน เมื่อการศึกษาพัฒนาคน สังคมก็พัฒนาตาม และนำไปสู่การพัฒนาประเทศในที่สุด สื่อมวลชนมีบทบาทหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ข่าวสารไปสู่ประชาชน ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีบทบาทโดยตรงสำหรับการศึกษาและการพัฒนาสังคมหรือประเทศ (ระพี สาคริก, 2529 ,น. 40-43) และนอกจากนี้สื่อมวลชนยังทำให้บุคคลมีความทันสมัย ((Klapper., 1960, p. 53-57)

ศาสตราจารย์ วิลเบอร์ ชแรมม์ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน ที่สามารถจะสนับสนุนการพัฒนาประเทศ ไว้ในหนังสือ Mass Media and National Development สรุปบทบาทของสื่อมวลชนไว้ดังนี้ (Schramm, 1964 , p 127-144)

1. เป็นผู้ตรวจสอบ (Watchman) ติดตาม และรายงานเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหว การดำเนินงานต่างๆ ให้ประชาชนได้ทราบเป็นระยะ
2. ทำให้มีวิสัยทัศน์กว้างขึ้น เป็นการสร้างประสบการณ์แก่ประชาชน ให้มีความคิดกว้างไกลยิ่งขึ้น
3. ทำให้เกิดความสนใจ ชี้ให้เห็นสิ่งที่น่าสนใจ หรือควรนำมาพิจารณา เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์สิ่งต่างๆ นำไปสู่การเรียนรู้ และพัฒนาต่อไป
4. สร้างความทะเยอทะยาน คือทำให้เกิดความต้องการที่จะมีสภาพที่ดีกว่าเดิม เช่น เกิดความอยากอยู่ดีกินดี
5. สร้างบรรยากาศของการพัฒนา กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน หรือพัฒนาสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น
6. ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยม ที่เคยมีอยู่ไม่ถูกต้อง ให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ถูกต้องขึ้นโดยทางอ้อม

7. ส่งเสริมการสื่อสารระหว่างบุคคล ทำให้ประชาชนที่ได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ข่าวสารซึ่งกันและกัน

8. สร้างสถานภาพให้บุคคล ทำให้เกิดความสนใจในตัวบุคคล ยกย่องบุคคล หรือสร้างผู้นำในการพัฒนาได้

9. สร้างความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาล ด้วยการทำให้เกิดความสนใจ วิพากษ์วิจารณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

10. ควบคุมให้ปฏิบัติตามกติกาของสังคม นำการกระทำที่ไม่ถูกต้อง มาตีแผ่ให้ประชาชนทราบ เพื่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้าน และนำไปสู่การควบคุมให้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่วางเอาไว้

11. ช่วยให้มีจริยธรรมที่ดี แสดงให้เห็นการกระทำที่ดี มีวัฒนธรรมตามสมัยนิยม ให้รู้จักเลือกปฏิบัติหรือแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร

12. ทำให้เจตคติฝังแน่นขึ้น จากความเชื่อหรือเจตคติเดิมที่ติดอยู่แล้วแต่ไม่ฝังแน่น ให้เกิดความยึดมั่นแน่นแฟ้นขึ้น

13. ทำหน้าที่เป็นครู หมายถึง สื่อมวลชนมีบทบาทในการให้วิชาความรู้แก่ประชาชน ทั้งทางตรง และทางอ้อม อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองและสังคมต่อไป

ทฤษฎีการสื่อสารมวลชนที่สำคัญ

ทฤษฎีการสื่อสารมวลชนที่สำคัญไว้ดังนี้ (ชวรัตน์ เชิดชัย ,2527 ,น.37-41)

ทฤษฎีเข็มฉีดยา (Hypodermic needle Theory)

บางครั้งเรียกว่า ทฤษฎีสื่อสารจังหวะเดียว (One step Flow Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าองค์กรหรือผู้ส่งข่าวสารเป็นผู้มีอำนาจและบทบาทสำคัญที่สุด กล่าวคือ สามารถกำหนดข่าวสาร และส่งข่าวสารไปยังผู้รับ โดยคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นได้ คล้ายกับหมอนฉีดยาให้คนป่วย ข่าวสาร ที่ส่งไปก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้รับได้โดยตรง กว้างขวาง และทันที ส่วนฝ่ายผู้รับข่าวสารเป็นคนจำนวนมากที่ต่างคนต่างอยู่ เฉื่อยชา และมีปฏิกิริยา หรือพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปตามที่ผู้ส่งข่าวสารต้องการ ไม่มีบทบาทหรืออำนาจควบคุมผู้ส่งข่าวสารได้ ทฤษฎีนี้ถือว่า ผู้มีอำนาจ และเข้าใจสถานการณ์สามารถใช้สื่อมวลชนทำให้เกิดผลตามที่ตนเองต้องการได้

ทฤษฎีการสื่อสาร 2 จังหวะ (Two step Flow Theory)

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า ข่าวสารที่ถูกส่งจากองค์กรสื่อมวลชนหรือผู้ส่ง มิได้ไปถึงผู้รับโดยตรงเสมอไป จากการศึกษาพฤติกรรมการณ์การออกเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดี ของคนอเมริกัน โดยลาซา สเฟลด์ และแคทซ์ (อ้างจาก Rogers and Shoemaker. 1971 : 203-204) พบว่า บางครั้ง

ข่าวสารไปถึงผู้รับ ในลักษณะการส่งต่อกันสองทอด คือ ลำดับแรกข่าวสารจะไปถึงผู้นำความคิด (Opinion Leaders) บางคนในชุมชนก่อน จากนั้นจึงถูกถ่ายทอดต่อไปยังบุคคลอื่นในกลุ่ม

ผู้นำความคิด เป็นเพียงสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มสังคมหรือชุมชน ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาข่าวสาร ส่วนคนอื่นซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ เป็นพวกเฉื่อยชา ผู้นำความคิด จะเป็นผู้นำข่าวสารที่ได้รับมาจากแหล่งต่างๆ ไปเล่าให้บุคคลอื่นฟัง โดยอาจมีการเปลี่ยนแปลงข่าวสารให้เป็นไปตามความคิดของตน และในขณะที่เดียวกันบุคคลที่ได้ฟัง ส่วนใหญ่มักจะเป็น บุคคลที่ถูกจูงใจได้ง่าย ดังนั้นข่าวสารจากสื่อมวลชนจึงไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผู้รับส่วนใหญ่ ซึ่งขัดแย้งกับทฤษฎี เข็มฉีดยา

ทฤษฎีกำหนดระเบียบวาระ (Agenda Setting Theory)

ทฤษฎีการสื่อสารจingleเดียวและทฤษฎีสื่อสารสองจingle มุ่งที่จะวิเคราะห์การสื่อสารมวลชนในด้านการชักจูงโน้มน้าวจิตใจให้มีพฤติกรรมบางอย่างเป็นสำคัญ แต่ทฤษฎีกำหนดระเบียบวาระมุ่งที่จะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนในด้านการแสวงหา คัดเลือกข่าวสาร กับผู้รับข่าวสารในแง่ความตระหนักหรือการให้ความสำคัญต่อข่าวสารต่างๆ โดยถือว่าสื่อสารมวลชนเป็นเพียงผู้กำหนดหรือวางระเบียบวาระการรับรู้ข่าวสารของประชาชนว่า จะเสนอข่าวสารใด ในระยะเวลาใด สื่อมวลชนจะมีบทบาทในการแนะนำประชาชนว่าควรคิดหรือตระหนักในเรื่องใด ซึ่งผลจะออกมาอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับเวลา สถานการณ์ และองค์ประกอบอื่นๆ การศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีนี้เน้นความสนใจในปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนในการพัฒนาความคิด และทัศนคติทางการเมือง

ผู้ขอรับการประเมินมีความเห็นว่าทฤษฎีการสื่อสารทำให้ทราบถึงองค์ประกอบของการสื่อสารแต่ละประเภททั้งการสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารสองทาง การเลือกใช้สื่อให้มีความเหมาะสมเนื่องจากสื่อแต่ละประเภทมีข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกันไป ซึ่งเราสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยวิเคราะห์เหตุปัจจัยต่างๆ อาทิเช่น วัตถุประสงค์กลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์ และงบประมาณ เป็นต้น เหตุปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้เราสามารถเลือกใช้วิธีการสื่อสาร และประเภทของสื่อที่เหมาะสมได้

2.แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media)

ความหมายของสื่อใหม่

สื่อ (Media) เป็นช่องทางการสื่อสารที่น่าเสนอเนื้อหาของสารไม่ว่าจะเป็นข่าว ข้อมูลบันเทิงหรือโฆษณาไปสู่ผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงระบบเทคโนโลยี นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบสื่อที่พัฒนาให้ดีขึ้นนับจากสื่อบุคคลที่เปลี่ยนแปลงเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อสิ่งพิมพ์พัฒนาเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ คือ สื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ ในปัจจุบันการพัฒนาระบบเทคโนโลยีไม่หยุดนิ่ง

สื่ออินเทอร์เน็ตพัฒนาขึ้นมาเพื่อการติดต่อสื่อสารเพิ่มขึ้น ดังนั้นกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของระบบเทคโนโลยีสามารถแบ่งสื่อออกเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะของการใช้สื่อเพื่อการกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ คือ สื่อแบบดั้งเดิม และสื่อใหม่ (พรจิต สมบัติพานิช, 2547: 4)

1. สื่อดั้งเดิม (Traditional Media) หมายถึง สื่อที่ผู้ส่งสารทำหน้าที่ส่งสารไปยังผู้รับสารได้ทางเดียวที่ผู้รับสารไม่สามารถติดต่อกลับทางตรงไปยังผู้ส่งสารได้ สามารถแบ่งย่อยได้ดังนี้ สื่อที่ทำหน้าที่ส่งสารเพียงอย่างเดียว หมายถึง สื่อที่ทำหน้าที่ส่งสารตัวหนังสือหรือเสียง หรือภาพ ไปอย่างเดียว ได้แก่ หนังสือพิมพ์ สื่อโทรเลข และสื่อวิทยุ แลสื่อที่ทำหน้าที่ส่งสารสองอย่าง คือ ส่งทั้งภาพและเสียงพร้อมกัน ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์

2. สื่อใหม่ (New media) หมายถึง สื่อที่เอื้อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารทำหน้าที่ส่งสารและรับสารได้พร้อมกันเป็นการสื่อสารสองทาง และสื่อยังทำหน้าที่ส่งสารได้หลายอย่างรวมกัน คือ ภาพ เสียง และข้อความไปพร้อมกัน โดยรวมเอาเทคโนโลยีของสื่อดั้งเดิม เข้ากับความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีสัมพันธ์ ทำให้สื่อสามารถสื่อสารได้สองทางผ่านทางระบบเครือข่ายและมีศักยภาพเป็นสื่อแบบประสม (Multimedia) ปัจจุบันสื่อใหม่พัฒนาขึ้นหลากหลาย ที่เป็นที่รู้จักและนิยมกันมากขึ้น (Burnett, R. and Marshall D. P. 2003: 40-41)

ธิดาพร ชนะชัย (2550: 1-3) ได้ให้ความหมายของ สื่อใหม่ (New media) โดยแยกออกเป็น 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. Digital Media เป็นการสื่อสารไร้สายที่รวดเร็วด้วยระบบไฟเบอร์ออฟติก เชื่อมต่อข้อมูลผ่านดาวเทียม

2. สื่อซึ่งเป็นสื่อใหม่ที่นอกเหนือจากสื่อพื้นฐานเดิมที่มีอยู่

3. สื่อสร้างสรรค์ขึ้นใหม่เพื่อ Support งานบางอย่าง โดยเน้น Creativity Innovation เคนท์ เวอร์ทาม และ เอียน เฟนวิกค์ (Kent Wertime and Ian Fenwick) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media) โดยนิยามสื่อใหม่ว่าหมายถึง เนื้อหา (content) ที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล โดยลักษณะสำคัญของเนื้อหาอยู่ในรูปแบบดิจิทัล ประกอบด้วย “อิสระ 5 ประการ” (5 Freedoms) ได้แก่ (ณงลักษณ์ จารวัฒน์ และ ประภัสสร วรณสถิต, ผู้แปล, 2551)

1. อิสระจากข้อจำกัดด้านเวลา (Freedom from Scheduling) เนื้อหาที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัลทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกรับและส่งข่าวสารได้ในเวลาที่ตนต้องการ และไม่จำเป็นต้องชมเนื้อหาต่างๆ ตามเวลาที่กำหนด

2. อิสระจากข้อจำกัดด้านพรมแดน (Freedom from Geographical Boundaries) เนื้อหาในรูปแบบดิจิทัลเป็นเนื้อหาที่รับข้อมูลข่าวสารได้ทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็วทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกรับ หรือค้นหาข้อมูลข่าวสารจากประเทศใดก็ได้ แล้วแต่ความต้องการของบุคคลแต่ละคน

3. อิสระจากข้อจำกัดด้านขนาด (Freedom to Scale) มีเนื้อหาที่สามารถย่อหรือปรับขยายขนาดหรือเครือข่ายได้ เช่น การปรับเนื้อหาให้เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ทั่วโลก หรือปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเจาะจงก็ได้

4. อิสระจากข้อจำกัดด้านรูปแบบ (Freedom from Formats) เนื้อหาแบบดิจิทัลไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบ หรือลักษณะที่ตายตัว สื่อดั้งเดิม เช่น สปอร์ตโฆษณามาตรฐานทางโทรทัศน์ถูกกำหนดว่าต้องมีความยาว 30 วินาที สื่อสิ่งพิมพ์ต้องมีครึ่งหน้าหรือเต็มหน้าเป็นต้น แต่สื่อดิจิทัล เช่น ไฟล์วิดีโอภาพที่ถ่ายจากกล้องในโทรศัพท์มือถือแล้วนำลงไปในเว็บไซต์จะต้องมีความยาวกี่วินาที หรือมีความละเอียดของไฟล์เป็นเท่าไรก็ได้ เป็นต้น

5. อิสระจากยุคนักการตลาดสร้างเนื้อหาไปสู่ยุคนักบริโภคริเริ่มสร้าง และควบคุมเนื้อหาเอง (From Marketer-Driven to Consumer-Initiated, Created and Controlled) ด้วยพัฒนาการเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้เจ้าของสื่อไม่อาจควบคุมการแพร่กระจายของสื่อได้เหมือนอดีต เนื้อหาที่พบในบล็อก (Blog) หรือคลิปวิดีโอในเว็บไซต์ของ YouTube และสื่อผสมใหม่ๆ อาจสร้างสรรค์จากผู้บริโภคคนใดก็ได้ เกิดเป็นเนื้อหาที่สร้างจากผู้บริโภค (Consumer-Created Content) หรือเป็นคำพูดแบบปากต่อปากฉบับออนไลน์ (Online Word-of-Mouth) ที่แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว

ขวัญฤทัย สายประดิษฐ์ (2551: 43) กล่าวถึงคุณลักษณะของสื่อใหม่ว่า สื่อใหม่เป็นสื่อที่ตอบสนองความต้องการสารสนเทศได้ตามความต้องการ เปิดรับสารของผู้รับสารมากที่สุด เพราะสื่อใหม่สามารถสร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการบรรจุเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารได้อย่างเป็นระบบ มีการค้นหาข้อมูลที่ต้องการง่าย อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในงานเผยแพร่ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารได้มากกว่า อีกทั้งยังใช้คุณสมบัติของระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ผสมผสานสื่อต่าง ๆ ที่เรียกว่าสื่อผสมผสาน

ประเภทของสื่อใหม่

ประเภทของสื่อใหม่ คือ รูปแบบเนื้อหาแบบดิจิทัลที่พบเห็นในปัจจุบัน และมีแนวโน้มว่าจะมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้นในอนาคต โดยสื่อใหม่แต่ละประเภทมีความโดดเด่นและแตกต่างกันตามประโยชน์และวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อประเภทสื่อใหม่ สามารถสรุปได้ดังนี้ (ปิยะพร เขตบรรณพต, 2553: 9) และ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, www)

1. เว็บไซต์ (Web site)
2. อินเทอร์เน็ต (Internet)
3. อีเมล (E-mail)
4. เทคโนโลยีสำหรับอุปกรณ์พกพาหรือแพลตฟอร์มเคลื่อนที่ (Mobile Platform)
5. วิดีโอเกม และโลกเสมือนจริง

6. ซีดีรอมมัลติมีเดีย
7. ซอฟต์แวร์
8. บล็อกและวิกิ
9. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)
10. ตู้ให้บริการสารสนเทศ
11. โทรศัพท์มือถือ
12. อุปกรณ์พกพาหรืออุปกรณ์เคลื่อนที่ เช่น โทรศัพท์มือถือ พีดีเอ พอดแคสต์
13. นวนิยายแบบข้อความหลายมิติ (Hypertext fiction)

3. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง

การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง หมายถึง การทำให้เป็นรายการวิทยุกระจายเสียง เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกัน เป็นสิ่งที่ต้องทำหลังจากวางแผนจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเรียบร้อยแล้ว โดยจะต้องวิเคราะห์งานหรือภารกิจขององค์กรที่จะสื่อให้ชัดเจน วัตถุประสงค์ของรายการ กลุ่มเป้าหมาย ความยาวและระยะเวลาในการออกอากาศ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าต้องผลิตรายการอะไร รูปแบบรายการอะไร ต้องเตรียมเนื้อหาสาระอะไรบ้าง หน้าที่ของผู้ผลิตรายการที่สำคัญ คือการกำหนดวัตถุประสงค์ของรายการนั้นให้ชัดเจนว่าต้องการผลิตรายการนั้นๆ เพื่ออะไร ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นต้องคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย ด้วย รวมทั้งเพลงที่ใช้ประกอบในรายการควรจะเป็นเพลงที่กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายนิยมฟังมากกว่าการเปิดเพลงตามความนิยมหรือตามความคิดของผู้จัดรายการ นอกจากนี้การทำความเข้าใจในกระบวนการทำงานโดยภาพรวมเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานทางด้านการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงได้จริง

การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้ (อุษณีย์ ศิริสุนทร ไพบูลย์, 2552, น.147-151)

1. รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน กระบวนการผลิตรายการเริ่มจากผู้ผลิตรายการได้รับมอบหมายจากผู้จัดรายการให้ผลิตรายการใดรายการหนึ่ง ผู้ผลิตรายการจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลต่างๆ ข้อมูลที่จำเป็นคือ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ฟัง รูปแบบและประเภทของรายการที่ควรจะมีผลผลิต ประเด็นเนื้อหา รวมทั้งงบประมาณในการผลิตรายการ

2. การวางแผนผลิตรายการ เป็นขั้นที่ผู้ผลิตรายการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่ว่าจะดำเนินการผลิตรายการอย่างไร จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ของรายการ จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้แก่บุคคล วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและเวลา ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างไร

3. การเขียนบท เป็นขั้นตอนที่ผู้ผลิตรายการมอบหมายให้ผู้เขียนบทนำแนวคิดและประเด็นเนื้อหาอย่างกว้างๆ ไปสร้างจินตนาการและเรียบเรียงออกมาเป็นคำพูด เสียงเพลง เสียงดนตรีและเสียงประกอบอื่นๆ บทวิทยุจะเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกันของฝ่ายต่างๆ ในกลุ่มผลิตรายการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในขั้นแรกของการเขียนบท ผู้เขียนอาจเขียนโครงร่างบทอย่างคร่าวๆ ก่อน แล้วจึงเขียนบทอย่างสมบูรณ์ภายหลังหรือจะเขียนบทสมบูรณ์เลยก็ได้ ถ้าหากเป็นรายการที่ไม่ใช่เทปแทรกประกอบรายการ

4. จัดเตรียมวัสดุรายการ การศึกษาบทวิทยุหรือโครงสร้างบทคร่าวๆ จะทำให้ผู้ผลิตรายการสามารถจัดเตรียมวัสดุรายการไว้ล่วงหน้า เช่น จัดเตรียมเทปบันทึกเสียง จัดเตรียมห้องผลิตรายการ จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการบันทึกเสียงนอกสถานที่ไว้ให้พร้อมสำหรับที่จะใช้งานได้ทันที

5. ประสานงานการผลิตรายการ เป็นการประสานงานร่วมกับฝ่ายต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในบท เช่น ช่างเทคนิค วิทยากร ผู้ผลิตรายการจะต้องประสานงานกับบุคคลเหล่านี้เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนการผลิตที่วางไว้

6. ชักซ้อม การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงที่ดีนั้นต้องมีการชักซ้อมก่อนการบันทึกเสียง การชักซ้อมอาจมีหลายขั้นตอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปแบบของรายการ

7. บันทึกเสียง เป็นขั้นตอนการบันทึกเสียงในห้องส่งหรือห้องสตูดิโอ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนจะต้องมาอยู่พร้อมกันตามที่กำหนดไว้ในบทวิทยุ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากเพราะเป็นการบันทึกเสียงรายการตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อเก็บไว้สำหรับการออกอากาศตามผังรายการ รายการที่ผลิตออกมาต้องมีคุณภาพทั้งด้านเนื้อหาและคุณภาพเสียง

8. ตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพและประเมินผลรายการ เมื่อการบันทึกเสียงเสร็จแล้ว ขั้นตอนของการผลิตรายการยังไม่สิ้นสุด ผู้ผลิตรายการและผู้ที่เกี่ยวข้องในรายการทุกคนจะต้องตรวจสอบคุณภาพของเสียงที่บันทึกว่ามีความชัดเจนถูกต้อง มีตอนใดบ้างที่ควรจะบันทึกใหม่หรือมีตอนใดที่ควรจะตัดออก นอกจากนี้แล้วยังต้องมีการประเมินคุณภาพรายการ ซึ่งเป็นการพิจารณาดูว่ารายการที่ผลิตออกมาแล้วมีความเหมาะสมที่จะออกอากาศหรือไม่ โดยพิจารณาทั้งด้านเทคนิคการผลิต เนื้อหาสาระและเทคนิคการเสนอรายการ หลังจากรายการออกกระจายเสียงไประยะหนึ่งแล้ว ควรจะประเมินผลรายการ ซึ่งเป็นการประเมินความสนใจและทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายหลังจากที่ได้รับฟังรายการ การประเมินผลนี้จะช่วยให้ผู้ผลิตรายการวิทยุสามารถปรับปรุงรายการในครั้งต่อไปให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

จากขั้นตอนการผลิตรายการทั้งหมด 8 ขั้นตอน สามารถสรุปได้เป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ คือ

1. ขั้นเตรียมการก่อนผลิต (Pre - Production) ประกอบด้วยการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน และวางแผนการผลิต การเขียนบท การเตรียมวัสดุรายการ การประสานงานและการชักซ้อม
2. ขั้นการผลิต (Production) ประกอบด้วยการบันทึกเทปรายการหรือออกอากาศสด

3. ชั้นหลังการผลิต (Post - Production) ประกอบด้วยการตัดต่อ แก้ไขและการตรวจสอบคุณภาพรายการ ตลอดจนประเมินผลหลังการออกอากาศ

รูปแบบรายการวิทยุ

รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง สรุปลักษณะได้ดังนี้ (นภาภรณ์ อัจฉริยะกุล และ อธิราช โพธิสุวรรณ ,2546, น.316-322)

1. รายการพูดคุยกับผู้ฟัง (Straight Talk Programme)

“straight talk” ก็คือการพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรง (คือรายการที่มีผู้พูดเพียงคนเดียวพูดให้ผู้ฟังฟังโดยตรงนั่นเองไม่ใช่เป็นการพูดคุยกับคนอื่นให้ผู้ฟังฟัง) แต่การพูดคุยนั้นในการจัดทำรายการทางวิทยุกระจายเสียงนั้น จำเป็นต้องมีบท (script) straight talk programme จึงมีใช้ลักษณะการอ่านบท แต่เป็นการพูดตามบทที่ได้เตรียมมา ให้เป็นธรรมชาติ ซึ่งจะนำฟังและดึงดูดความสนใจได้มากกว่า ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับลักษณะการพูดของผู้พูด (speaker) ด้วย ยิ่งพูดเป็นธรรมชาติมากเท่าใด ยิ่งได้รับความสนใจมากขึ้นเท่านั้น

2. รายการสนทนา (Conversational Programme) เป็นรายการทำนองพูดคุย แต่การพูดคุยมิได้พูดคุยโดยตรงกับผู้ฟัง หากแต่เป็นการสนทนากันระหว่างผู้ร่วมรายการตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการสนทนาหรือดำเนินรายการทำหน้าที่ เป็นผู้คอยควบคุมให้การสนทนาเป็นไปตามแนวอยู่ในขอบเขต และคอยนำการสนทนาจากเรื่องหนึ่งไปอีกเรื่องหนึ่ง จากหัวข้อหนึ่งไปสู่อีกหัวข้อหนึ่ง อย่างมีระเบียบและเป็นขั้นตอนไม่ให้สับสนวุ่นวาย และผู้ดำเนินการสนทนาอาจร่วมออกความคิดเห็น ร่วมสนทนาไปกับผู้ชมรายการด้วย นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เชื่อมโยงการสนทนา และพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรงด้วย เช่น การขึ้นต้น การสรุปข้อความการสนทนา เป็นต้น

3. รายการสัมภาษณ์ (Interview Programme) รายการซึ่งมีบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป มาซักถามเรื่องราวปัญหา ข้อข้องใจให้ผู้ฟังฟัง โดยมีผู้สัมภาษณ์ (interviewer) 1 คน เป็นผู้ถาม ส่วนผู้ให้คำสัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้ตอบคำถามหรือผู้ถูกสัมภาษณ์ (interviewee) จะมีกี่คนก็ได้ สุดแล้วแต่ความเหมาะสมของเวลาในรายการ และเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์ว่าควรจะมีใคร มาสัมภาษณ์บ้าง ซึ่งอาจแบ่งลักษณะการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) เช่น การเชิญบุคคลสำคัญ หรือผู้มีชื่อเสียงมาสัมภาษณ์ โดยมีการนัดแนะวันเวลาและสถานที่ที่สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ และมีจุดประสงค์ที่แน่นอน

3.2 การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เช่น สัมภาษณ์คนเดินถนน มักเป็นการถามคำถามโดยไม่ได้เตรียมมาก่อน ถามปัญหาเฉพาะหน้า ถามความคิดเห็น ถามความรู้สึก อารมณ์หรือสัมภาษณ์ผู้พบเห็นเหตุการณ์นำต้นต้น เป็นต้น

4. รายการอภิปราย (Discussion Programme) เป็นรายการพูดคุยอีกลักษณะหนึ่ง คือ ไม่ใช่การพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรง แต่เป็นการพูดคุยออกความคิดเห็นกันในห้องข้อใดหัวข้อหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ผู้มาร่วมอภิปรายนั้นต่างความคิดเห็น ต่างทรรศนะกัน จึงมาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นจะเป็นไปทีละคน อย่างมีระเบียบ โดยมีผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้ควบคุมให้รายการดำเนินไปตามแนวและขอบเขตที่วางไว้ผู้ดำเนินการอภิปรายจะทำหน้าที่เพียงผู้นำการอภิปรายและเน้นหรือสรุปความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปรายและเน้นหรือสรุปความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปรายในโอกาสอันควรเท่านั้น

5. รายการสารคดี (Documentary Feature Programme) เป็นรายการที่เสนอข้อเท็จจริง เพียงเรื่องเดียวโดยให้รายละเอียดอย่างลึกซึ้ง รายการสารคดีเป็นลักษณะรูปแบบรายการที่ให้ สารความรู้ลึกลงไปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (one subject หรือ one topic) แต่การนำเสนอรายการสารคดีนั้นอาจทำได้หลายลักษณะ เพื่อไม่ให้ผู้ฟังเบื่อและดึงดูดความ สนใจผู้ฟังให้มากที่สุดด้วย ดังนั้น รายการสารคดีจึงต้องมีทั้งความหลากหลาย (variety) และต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือเอกภาพ (unity) ด้วยเพื่อเกี่ยวหรือโยงความหลากนั้นไว้ให้เป็นรายการเดียวกัน

6. รายการนิตยสารทางอากาศ (Magazine Programme) คำว่า “Magazine” ที่เป็นสิ่งพิมพ์ ใช้คำว่า “นิตยสาร” เพราะเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีเรื่องราวหลายเรื่องหลายรส หลายรูปแบบรวมกันอยู่ในเล่มเดียวกัน เมื่อเป็นรายการวิทยุกระจายเสียง เรียกว่า “นิตยสารทางอากาศ” จึงหมายความว่า รายการที่มีหลายรส หลายเรื่อง หลายรูปแบบรวมกันอยู่ในรายการเดียวกัน

7. รายการข่าว (News Programme) หมายถึง รายการที่จัดทำขึ้นเพื่อรายงานเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วในวันหนึ่ง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังได้รู้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร รายการข่าวทางวิทยุกระจายเสียงควรมีลักษณะสั้น ๆ ชัดเจน เข้าใจง่ายมีหัวข้อข่าวนำให้รู้ว่าเป็นเรื่องอะไร และมีรายละเอียดครอบคลุมให้ชัดเจนว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร รายการข่าวอาจแยกย่อยลงได้หลายประเภท เช่น ข่าวการเมือง ข่าวอาชญากรรม ข่าวต่างประเทศ ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ข่าวกีฬา ข่าวการศึกษา และข่าวบันเทิง เป็นต้น

8. รายการบรรยายเหตุการณ์ (Commentary) เป็นการรายงานเหตุการณ์อีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งต่างจากการรายงานข่าว คือ เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและรายงานในขณะที่เหตุการณ์นั้นกำลังเกิดขึ้นหรือ เหตุการณ์นั้นกำลังดำเนินอยู่ แล้วผู้บรรยายถ่ายทอด เหตุการณ์นั้นเป็นผู้บรรยาย หรือเล่าถ่ายทอดให้ฟัง โดยอาจมีเสียงประกอบจริงจากสถานที่เกิดเหตุด้วยเป็นการบรรยาย สิ่งที่เห็นและบางครั้งมีการวิจารณ์เพื่อให้ผู้ฟังพลอยเห็นภาพตามไปด้วย

9. รายการตอบปัญหา (Quiz Programme) รายการรูปแบบนี้อาจทำได้หลายลักษณะ คือ เชิญผู้ตอบมาร่วมรายการ โดยตอบปัญหาในห้องส่ง ในลักษณะแข่งขันกัน หรือเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีโอกาสร่วมรายการ (audience-participation) โดยถามปัญหาแล้วเปิดโอกาสให้ผู้ฟังตอบ

ปัญหากลับมาทางโทรศัพท์ เป็นการใช้อสื่อวิทยุกระจายเสียงสื่อสารกัน 2 ทาง (two way communication) ทำให้รู้ผลสะท้อนกลับได้ทันทีทันใดรายการตอบปัญหา นี้มักเป็นรายการประเภทความรู้ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้ ซึ่งเป็นการใช้อสื่อวิทยุกระจายเสียงที่ให้ประโยชน์อย่างยิ่ง

10. รายการเพลง (Music Programme) รายการเพลงเป็นรายการที่มีความสำคัญ และได้รับความสนใจ จากผู้ฟังอย่างมาก ซึ่งความสนใจและความนิยมได้มีมานานแล้ว เพราะรายการเพลงเป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิงอย่างแท้จริง ในสมัยก่อนนี้สถานีวิทยุกระจายเสียงหลายสถานี ออกอากาศรายการเพลงเป็นส่วนใหญ่ โดยมีข่าวประกอบบ้างเล็กน้อย แม้ปัจจุบันนี้มีสถานี ส่วนใหญ่ ก็ออกอากาศรายการเพลงในอัตราส่วนที่มากกว่ารายการประเภทอื่นอยู่เป็นจำนวนมาก

11. รายการละครวิทยุ (Radio Drama หรือ Radio Play) เป็นการเสนอรายการในรูปแบบ ของการแสดงบทบาทที่สมมติขึ้น โดยสอดแทรกเนื้อหาวิชาความรู้และความบันเทิงด้วย ศิลปะ ต่าง ๆ ของการใช้อเสียง เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ เกิดอารมณ์ ความรู้สึกคล้อยตาม โดยอาศัย บทเจรจา (dialogue) และการบรรยาย (narrator) รวมทั้งเพลงและเสียงประกอบ (sound effects) เป็นองค์ประกอบสำคัญเพื่อให้รายการทั้งหมดฟังแล้วสมจริงสมจัง

12. รายการปักษิณกะ (Variety) เป็นรายการที่ประสมรายการหลายรูปแบบรวมอยู่ใน รายการเดียวกันที่เรียกว่า “Combination” เป็นเพียงการเสนอเนื้อหา และรูปแบบหลาย ๆ รูปแบบ มาผสมปนเปกัน มีแต่ความหลากหลายแต่ไม่ มีความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวหรือเอกภาพ รายการพวกนี้ ส่วนใหญ่จะเน้นความบันเทิง อาจจะมีเนื้อหาทาง ความรู้หรือให้ข่าวสารบ้างผสมปนเปกัน เป็น จำพวกสัพเพเหระ จึงมักเรียกเป็นรายการปักษิณกะ เช่น รายการประเภทเกมโชว์ รายการตลก แข่งขัน ทายปัญหา และรีวิว เป็นต้น

13. รายการสารละคร (Docu-Drama) เป็นรูปแบบรายการที่นิยมทำกันเพื่อมุ่งให้ ความรู้ และความบันเทิงพร้อม ๆ กันเป็นรายการที่ใช้รูปแบบของละครวิทยุผสมกับรูปแบบสารคดี โดยช่วงแรกจะเสนอรายการด้วยรูปแบบของละคร ในเนื้อหาของละครอาจจะยกประเด็นปัญหา มา ได้ตอบกันด้วยเทคนิคของละครวิทยุ โดยการผูกเรื่องให้ผู้ฟังตระหนัก ว่าสิ่งนั้นคือปัญหา สาเหตุ ของปัญหาเป็นอย่างไร รายการสารละครที่ดีควรจะแสดงประเด็นปัญหาให้เด่นชัด และเปิดทางให้ ผู้ฟังรู้สึกว่ามีวิธีแก้ปัญหานั้นได้หลายวิธี ต่อจากนั้นก็จะเป็นช่วงของการแก้ปัญหา โดยการเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ คน มาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหานั้น ซึ่งอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การเสนอสาระเชิงวิชาการ การบรรยาย การสรุป การวิจารณ์ หรือการอภิปรายประกอบ

การพูดและประกาศทางวิทยุ

การพูดทางวิทยุ นั้น เสมือนกับว่ากำลังนั่งพูดกับไมโครโฟน แต่เสียงที่ออกไปสู่ผู้ฟัง จำนวนนับล้าน ดังนั้น จึงต้องระมัดระวังตัวในการพูดให้มากเป็นพิเศษ จงให้ความรู้ ความบันเทิง ตามหน้าที่อย่างเต็มความสามารถโดยไม่ประมาทและปราศจากความรับผิดชอบ

นักพูดทางวิทยุนอกจากจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักการใช้ไมโครโฟนแล้ว ยังคงจะต้องศึกษาการพูดต่อสาธารณชนด้วย เสียงที่เปล่งออกมาจะต้องเป็นเสียง ที่แสดงถึงความมั่นใจ มั่นคง ปราศจากลักษณะลังเลไม่แน่ใจ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า หากผู้ฟังจับได้ว่าแม้แต่ผู้พูดเองก็ยังไม่แน่ใจ ยังขาดความเชื่อมั่น และมีความลังเลในสิ่งที่พูดออกมาเอง แล้วผู้ฟังย่อมขาดความเลื่อมใสศรัทธาที่จะฟังทันที

นอกจากนี้ จะต้องคำนึงถึงลักษณะของรายการเป็นสำคัญด้วย เพราะรายการแต่ละประเภท ย่อมมีความต้องการในด้านน้ำเสียงและลีลาของผู้พูดแตกต่างกัน เพราะความเหมาะสม และสร้างความศรัทธา น่าสนใจจากผู้ฟัง นักพูดวิทยุจะต้องพิจารณาประเภทของรายการ ดังต่อไปนี้ (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2545; น. 89)

1. การทำหน้าที่ผู้ประกาศ พิธีกร ผู้จัดรายการ ต้องใช้น้ำเสียงที่แสดงความเป็นกันเอง กับผู้ฟังพอสมควร การยิ้มในขณะที่พูด จะเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ และแสดงถึงความเป็นกันเองกับผู้ฟัง น้ำเสียงจะมีเสน่ห์ชวนให้ติดตามรับฟัง
2. การทำหน้าที่อ่านข่าว อ่านแถลงการณ์ หรือประกาศของทางราชการ น้ำเสียงจะต้องมีความจริงจังน่าเชื่อถือ ดังนั้นนักพูดจะต้องใช้น้ำเสียงที่แสดงถึงความเข้มแข็ง เด็ดขาด ทำทางจริงจัง
3. การแสดงทางวิทยุ น้ำเสียงหรืออารมณ์ของผู้พูด ย่อมขึ้นอยู่กับบทที่เขียนไว้ ดังนั้นการใช้น้ำเสียงจึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของบทบาทที่ต้องแสดงเป็นสำคัญ

คุณลักษณะของข่าวที่สื่อมวลชนต้องการ

1. ข่าวนั้นมีผลกระทบต่อคนในวงกว้าง ซึ่งหมายถึงผู้อ่านผู้ฟัง ผู้ชม ผู้สนใจข่าวที่มากขึ้นด้วย อาทิ การเลือกประเด็นข่าวที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็น การแก้ปัญหาาราคาไข่ไก่ ซึ่งเป็นอาหารหลักที่ราคาถูกลงของประชาชนทั่วไป ความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาภัยแล้งที่ส่งผลกระทบต่อการทำเกษตรและอาจส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อราคาสินค้าเกษตรหากผลผลิตน้อยลงหรือการส่งออก
2. ข่าวนั้นมีความใกล้ชิดกับผู้อ่าน เป็นเรื่องที่ประชาชนสนใจ อาทิ การดำเนินงานโครงการในพระราชดำริต่างๆ การช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่คนไทยให้ความสนใจและให้กำลังใจกับประชาชนเหล่านั้น เมื่อมีข่าวในลักษณะนี้ออกมา สื่อมวลชนอาจให้ความสนใจ
3. เป็นเรื่องราวที่สดใหม่ เป็นปัจจุบัน ทันเหตุการณ์ เหมาะกับสถานการณ์ช่วงนั้นๆ อาทิ การส่งข่าวหรือจัดแถลงข่าวชี้แจงข้อเท็จจริงทันทีในกรณีเกิดการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก สถานการณ์น้ำและแผนการปลูกข้าวที่ทั้งเกษตรกรและประชาชนเฝ้ารอว่าจะเป็นอย่างไ
4. มีความโดดเด่น อาจจะเป็นตัวผู้ตกเป็นข่าวหรือลักษณะของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

5. ขาวนั้นมีความแปลกใหม่ ทันสมัย ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนเป็นที่น่าสนใจ

6. เป็นเรื่องราวที่น่าติดตามด้วยเงื่อนไขของความขัดแย้ง อาทิ ความคับหน้าการก่อสร้างเขื่อนต่างๆ ที่เราทราบกันดีว่ามักมีปัญหาระหว่างฝ่ายรัฐและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสื่อมวลชนมักให้ความสนใจและติดตามอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นข่าวที่ขายได้ตลอด แต่อย่างไรก็ดี ในฐานะนักประชาสัมพันธ์ภาครัฐจำเป็นต้องระมัดระวังในการนำเสนอข่าวในลักษณะนี้ เนื่องจากเป็นดาบสองคมที่อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน จึงต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบและเขียนเนื้อหาข่าวไปในเชิงรายงานข้อมูลอย่างรอบด้าน ทั้งจากภาครัฐ ภาคประชาชน และมุมมองของผู้ที่เป็นกลาง ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการนั้นๆ ซึ่งจะส่งผลดีทั้งต่อตัวหน่วยงานเอง และนักข่าวก็จะพอใจในข้อมูลรอบด้านดังกล่าวด้วย

4.แนวคิดเกี่ยวกับหลักจริยธรรมในวิชาชีพสื่อสารมวลชน

สื่อสารมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากต่อสังคมปัจจุบัน การทำหน้าที่ของนักสื่อสารมวลชนจึงต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมประเทศชาติในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้อง ไม่บิดเบือน เป็นอิสระและปราศจากการครอบงำของอิทธิพลใดๆ หากนักสื่อสารมวลชนไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมประเทศชาติแล้ว ย่อมส่งผลเสียร้ายแรงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีหลักจริยธรรมเพื่อกำกับการทำหน้าที่ของนักสื่อสารมวลชนเป็นการเฉพาะ

นางนุช ศิริโรจน์ (2556, น. 4- 10) ได้กล่าวถึงหลักจริยธรรมสื่อสารมวลชนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายของจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับสื่อสารมวลชน

จริยธรรมของสื่อมวลชน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติของสื่อมวลชน

จริยธรรมสำหรับสื่อสารมวลชน คือ หลักประพฤติปฏิบัติสำหรับนักสื่อสารมวลชน หรือ ธรรมะที่บุคคลควรประพฤติปฏิบัติ จริยธรรมจึงเป็นคุณธรรมของผู้ประกอบอาชีพด้าน สื่อสารมวลชน

จรรยาบรรณสำหรับสื่อสารมวลชน คือ หลักจริยธรรมซึ่งได้ตราขึ้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพสื่อสารมวลชน เพื่อให้เป็นแนวทางในการประพฤติ ปฏิบัติที่ดีงาม และให้มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพของตน

หลักจริยธรรมที่ได้ตราขึ้นไว้ไม่ใช่กฎหมาย ความประพฤติบางอย่างไม่ผิดกฎหมาย แต่ผิดจริยธรรม หรือไร้จรรยาบรรณ จรรยาบรรณจะให้หลักเกณฑ์ซึ่งชี้แนะให้ผู้ประกอบอาชีพสื่อสารมวลชนสามารถตัดสินใจได้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม เพื่อนำไปเป็นแนวทาง ในการตัดสินใจ การกระทำใดนั้นผิดหรือถูก ดีหรือเลว มีความรับผิดชอบต่อหรือไม่มีความรับผิดชอบต่อ

จรรยาบรรณ หรือ จริยธรรม จึงเป็นเรื่องของความสมัครใจในการที่จะปฏิบัติตาม หรือไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ การมีจริยธรรมหรือไม่ จะก่อให้เกิดผลแก่ตัวสื่อมวลชนเอง ผู้ใดปฏิบัติตามจรรยาบรรณจะได้รับความเชื่อถือ เลื่อมใส และยกย่อง

จรรยาบรรณของสื่อมวลชน มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมให้สื่อมวลชนทำงานอย่างเที่ยงตรงต่อข้อเท็จจริง ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ของสาธารณชนเป็นใหญ่ ดังจะเห็นได้จากข้อกำหนดแห่งจรรยาบรรณของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ที่ตราไว้อย่างละเอียด ซึ่งหากสื่อมวลชนสามารถรักษาจริยธรรมของตนคือการปฏิบัติตามหลักแห่งจรรยาบรรณได้ อย่างเต็มที่แล้ว

สื่อมวลชนในระบอบประชาธิปไตย

ควรจะปฏิบัติหน้าที่อย่างไรจึงจะถือว่ามี ความ รับผิดชอบต่อสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สื่อมวลชนต้องมีความเป็นอิสระ (freedom) ซึ่งถือเป็นหัวใจของสังคมประชาธิปไตย สื่อมวลชนจึงต้องมีอิสระในการที่จะรู้ (freedom to know) อิสระที่จะบอก (freedom to tell) และอิสระในการที่จะค้นหาความจริง สื่อมวลชนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม จึงต้องปกป้อง ความเป็นอิสระของตนจากการแทรกแซงของอำนาจต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความเป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐบาล (government controls) รัฐบาลมักจะเข้ามาแทรกแซงการดำเนินงานของสื่อมวลชน โดยใช้มาตรการควบคุมต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ มาตรการอันหนึ่งก็คือ กฎหมาย เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์กฎหมายคุ้มครองบุคคลและกลุ่มบุคคลต่อการหมิ่นประมาท การตรวจสอบ (censor) และการออกใบอนุญาต ฯลฯ การเข้ามาควบคุมของรัฐบาลนั้นจะต้องกระทำใน กรณีที่จำเป็นและเมื่อเป็นอันตรายต่อส่วนรวมเท่านั้น

1.2 ความเป็นอิสระจากธุรกิจขนาดใหญ่ (big business) การดำเนินงานด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ จะต้องมีความเกี่ยวข้องกับนักธุรกิจ ในรูปของผู้ถือหุ้น ผู้ให้การสนับสนุนด้านการเงิน หรือผู้ให้โฆษณาขนาดใหญ่ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ มักจะมีอิทธิพลเหนือกิจการสื่อสารมวลชนอยู่เสมอ การที่ธุรกิจขนาดใหญ่เข้ามาเกี่ยวข้องกับธุรกิจสื่อสารมวลชน อาจทำให้เกิดคำถามได้ว่า สื่อมวลชนจะสามารถปฏิบัติหน้าที่เพื่อ สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด จึงเป็นความรับผิดชอบต่อสื่อมวลชนที่จะต้องปฏิบัติ หน้าที่ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนและสังคม มากกว่าที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ ของเจ้าของธุรกิจ หรือนายทุน

1.3 ความเป็นอิสระจากรางวัลหรือสิ่งตอบแทน (favors) เป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ที่หน่วยงานซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยสื่อมวลชนในการเสนอข่าวสาร มักจะมีรางวัล หรือของขวัญ ให้กับสื่อมวลชนในโอกาสต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ และเทศกาลต่างๆ เป็นต้น สื่อมวลชน จะต้องพิจารณาว่า

รางวัลขนาดไหนที่ควรจะได้รับ หรือไม่ควรรับ จึงขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของ สื่อมวลชนที่จะพิจารณาว่า จะปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีอิสระ เทียบตรง และยุติธรรมได้ อย่างไร

2. ไม่เสนอเรื่องราวที่เป็นความลับทางราชการ (government secrecy) เป็นความลับของสื่อมวลชนอย่างมากในการไม่เสนอเรื่องราวที่เป็นความลับทางราชการ เพราะอาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศชาติได้

3. เสนอข่าวด้วยความถูกต้อง (accuracy) ในการเสนอข่าวสาร ภาพ พาดหัวข่าว และการอ้างคำพูด จะต้องตรงกับความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่แสดงความคิดเห็น ในข่าว ไม่ตีความข่าว หรือแต่งเติม จนทำให้ข่าวบิดเบือนไปจากความจริง และเมื่อมีความผิดพลาดในการเสนอข่าว สื่อมวลชนจะต้องรีบแก้ไขข่าวให้ถูกต้องในทันที

4. ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (privacy) เป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่จะต้องรายงาน ข่าว เกี่ยวกับการกระทำของบุคคลในข่าวด้วยความรอบคอบ บุคคลที่อาจถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคลส่วน ใหญ่ ได้แก่ คนที่มีชื่อเสียงในอาชีพต่างๆ เช่น ดารา นักร้อง นักกีฬา นักการเมือง และนักธุรกิจ เป็นต้น การกระทำใดๆ หรือความสำเร็จของบุคคลคนเหล่านี้นิยมต้องเป็นข่าว สื่อมวลชนควรจะล่งล้ำ เข้าไปนำเสนอเรื่องราวชีวิตส่วนตัวของบุคคลเหล่านั้นหรือไม่ เพราะบางครั้งอาจเป็นการละเมิดสิทธิ ส่วนบุคคลของผู้อื่นได้

5. อ้างแหล่งที่มาของข่าวได้ (sources responsibility) สื่อมวลชนต้องมีความ รับผิดชอบและสามารถระบุได้อย่างชัดเจนถึงแหล่งที่มาของแหล่งข่าว ในการหาข่าวของ สื่อมวลชน นั้นผู้ให้ข่าวสารบางคนอาจไม่ต้องการเปิดเผยตัว เพราะเกรงว่าจะได้รับอันตราย จึงเป็นความ รับผิดชอบของสื่อมวลชนที่จะรักษาความลับนี้ไว้เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้ กับแหล่งข่าว

6. เสนอรายการที่มีความหลากหลาย (pluralism in programming) สื่อมวลชน ควร จะนำเสนอรายการที่มีความหลากหลายให้ประชาชนได้เลือกชมตามความต้องการ เพื่อ ที่จะสะท้อน ความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของกลุ่มคนต่างๆ ในสังคม เช่น รายการละคร รายการสารคดี รายการ ปกิณกะ รายการการศึกษา เป็นต้น

5.แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) นับเป็นกระบวนการที่มีความ สำคัญทางการเมืองในการด้านการรับรู้และการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ทั้งในหมู่ประชาชนและผู้ มีอำนาจทางการเมือง โดยได้มีการนิยามถึงความหมายไว้ดังนี้

ชัฟฟี (Shaffee,1975,p.96)ได้กล่าวว่า การสื่อสารทางการเมือง มีลักษณะเป็นระบบ ของการแพร่ข่าวสารทางการเมือง ไปยังสมาชิกของการเมือง การสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นแบบ แผน หรือกระบวนการแพร่ข่าวทางการเมือง ระหว่างสมาชิกกับหน่วยต่างๆ ในระบบการเมือง หรือมี

บทบาทเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาล โดยเป็นช่องทางในการเสนอข่าวสารข้อมูลทางการเมืองต่างๆ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ และนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับรู้ ขณะเดียวกัน ก็เป็นกระบวนการในการนำเอาข้อเรียกร้อง และความต้องการของประชาชนไปสู่รัฐบาล ที่จะกำหนดนโยบายและตัดสินใจให้สอดคล้อง และสนองตอบความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

ด้านไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair, 1995:4) ได้กล่าวถึงความหมายของการสื่อสารทางการเมือง โดยได้นิยามการสื่อสารการเมืองว่าเป็นการสื่อสารที่มีเป้าประสงค์ทางการเมือง ซึ่งรวมถึง

1. การสื่อสารทุกรูปของนักการเมืองและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมืองในการบรรลุเป้าหมายอย่างใด อย่างหนึ่ง
2. การสื่อสารที่ส่งถึงนักการเมืองและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมืองโดยผู้ที่ไม่ใช่นักการเมือง เช่น ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง คอลัมนิสต์หนังสือพิมพ์
3. การสื่อสารและกิจกรรมของบุคคลที่กล่าวมาข้างต้น ที่ปรากฏในรูปของข่าว บทความ และรูปแบบอื่น ๆ ของการเสนอข่าวในด้านการเมือง

ทั้งนี้ การสื่อสารทางการเมืองดังกล่าวไม่จำกัดอยู่เฉพาะภาษาพูดและภาษาเขียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงภาษาสัญลักษณ์ ซึ่งบุคคลแสดงให้เห็นถึง ภาพลักษณ์ทางการเมือง หรืออัตลักษณ์ทางการเมืองผ่านการสื่อสารในหลายรูปแบบเช่น การแต่งกาย ทรงผม สัญลักษณ์ของพรรค เป็นต้น

นอกจากนี้ ไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair, 1995:21-22) ยังกล่าวถึงบทบาทที่พึงประสงค์ หรือความคาดหวังของสังคมที่มีต่อการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ในกระบวนการทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตยดังนี้

1. การเสนอข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับรู้ว่าขณะนี้เกิดอะไรขึ้นในสังคม อาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนกำลังทำหน้าที่ในการตรวจตรา หรือการแจ้งเหตุ
2. การให้การศึกษแก่ประชาชนถึงความหมายและความสำคัญของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น
3. การเสนอประเด็นทางนโยบาย เพื่อให้มีการถกเถียง แลกเปลี่ยนทางการเมืองหรือแสดงความคิดเห็นสาธารณะ โดยเฉพาะต้องเปิดโอกาสต่อความคิดเห็นที่แตกต่าง หลากหลายซึ่งมีความสำคัญต่อวิถีประชาธิปไตย
4. การตรวจสอบรัฐบาล และสถาบันทางการเมืองทั้งหลายให้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
5. การเป็นช่องทางสำหรับสนับสนุนความคิดเห็นทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง ต้องการช่องทางในการนำเสนอ นโยบาย หรือโครงการต่างๆ ไปสู่การรับรู้ของประชาชน

**6.รายงานประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน และบุคลากรในวงงานรัฐสภาที่มี
ต่อรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565**

จากรายงานประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน และบุคลากรในวงงานรัฐสภาที่มี
ต่อรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565
พบว่า

กลุ่มผู้ฟังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดย
อันดับที่ 1 มีอายุมากกว่า 60 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.37 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 51-60 ปี คิดเป็น
ร้อยละ 30.77 และช่วงอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.23 ช่วงอายุ 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ
4.73 และสุดท้ายต่ำกว่า 21 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.55

ในขณะที่ระดับการศึกษาของผู้ฟังรายการ พบว่า อันดับที่ 1 จบการศึกษาระดับปริญญา
ตรี คิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 19.05 ระดับมัธยม
ปลาย คิดเป็นร้อยละ 12.42 ในขณะที่ ระดับอนุปริญญา/ปวส., ระดับประถมศึกษา,ระดับมัธยม
ตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 9.82, 6.28 และ 5.56 ตามลำดับ

จากการสำรวจอาชีพของผู้ฟังรายการ พบว่า อันดับที่ 1 แม่บ้าน/ว่างงาน/เกษียณอายุ
คิดเป็นร้อยละ 31.12 รองลงมาคือ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 27.1 และ
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 18.94 ในขณะที่ พนักงานบริษัท, เกษตรกร,นักเรียน
นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.07, 5.81 และ 4.61 ตามลำดับ

รายการที่มีผู้ติดตามรับฟังเป็นประจำ พบว่า มากที่สุดคือการถ่ายทอดเสียงการประชุม
รัฐสภา คิดเป็นร้อยละ 23.26 รองลงมาคือ รายการคุยข่าวเช้า คิดเป็นร้อยละ 16.25 รายการ
การเมืองเรื่องของประชาชน และรายการสภาสนทนา/สภาชาวบ้าน คิดเป็นร้อยละ 13.38 เท่ากัน
ในขณะที่ รายการInside รัฐสภา คิดเป็นร้อยละ 10.29

สำหรับเหตุผลที่รับฟังรายการ ส่วนใหญ่ระบุว่า สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
คิดเป็นร้อยละ 24.97 รองลงมาคือ ติดตามข่าวสารการเมือง การปกครองและการทำงานของฝ่ายนิติ
บัญญัติ คิดเป็นร้อยละ 21 และติดตามการถ่ายทอดเสียงการประชุมรัฐสภา คิดเป็นร้อยละ 16.27
ในขณะที่ ชื่นชอบพิธีกร/ผู้ดำเนินรายการ, ติดตามข่าวสารการปฏิบัติงานของ กมธ. ส.ส. และส.ว.,
ติดตามการทำหน้าที่ของส.ส. และส.ว.ที่ชื่นชอบ คิดเป็นร้อยละ 15.04, 9.46 และ 5.32 ตามลำดับ

ส่วนการประเมินบทบาทของสถานีฯในการทำหน้าที่สื่อสารสาธารณะ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่
3.98 อยู่ในระดับมาก การให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มี
คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.05 อยู่ในระดับมาก นำเสนอข่าวสารที่เป็นกลาง น่าเชื่อถือ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่
4.00 อยู่ในระดับมาก เผยแพร่ข่าวสารของฝ่ายนิติบัญญัติและทำหน้าที่สื่อโดยอิสระเพื่อประโยชน์
สาธารณะ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.98 เท่ากัน อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ยังพบว่ารายการที่ผู้ฟังรายการพึงพอใจในระดับสูงได้แก่ รายการข่าวสารและสารประโยชน์ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.91 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือรายการส่งเสริมความรู้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.86 อยู่ในระดับมาก ในขณะที่รายการที่ผู้ฟังรายการพึงพอใจน้อยได้แก่ รายการบันเทิง/รายการเพลง มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.41 อยู่ในระดับมาก และรายการเด็กและเยาวชนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.51 อยู่ในระดับมาก

ผู้ฟังรายการต้องการมีส่วนร่วมกับทางสถานีโดยการแสดงความคิดเห็นในรายการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.9 ส่วนเรื่องที่ต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุดคือปรับปรุงรูปแบบรายการให้มีความทันสมัย คิดเป็นร้อยละ 33.49 และช่องทางการรับฟัง/ช่องทางแสดงความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 30.06

ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทราบถึงกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และความต้องการของกลุ่มผู้ฟังรายการซึ่งจะนำมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบและเนื้อหารายการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มมากยิ่งขึ้น

7. พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาจะต้องดำเนินงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา 10 ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์โดยใช้คลื่นความถี่มีสามประเภท ดังนี้

(1) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ได้แก่ ใบอนุญาตที่ออกให้สำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการบริการสาธารณะ แบ่งเป็นสามประเภท

(ก) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตร และการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ สุขภาพ อนามัย กีฬา หรือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน

(ข) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ

(ค) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภากับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่น

มาตรา 29 ในการประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ให้ผู้รับใบอนุญาต แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทย เป็นผู้อำนวยการสถานีประจำแต่ละสถานีเพื่อควบคุมดูแลให้มีการ ออกอากาศให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต และจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบดูแลการจัดรายการ การดำเนิน รายการและการออกอากาศของสถานีให้เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายและประกาศต่างๆ ที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 33 ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่น ความถี่แต่ละประเภทต้องจัดผังรายการให้มีสัดส่วนรายการ ดังต่อไปนี้

(1) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็น ข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ

รายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หมายความว่ารวมถึง รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รายการ ส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

มาตรา 34 ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำผังรายการให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการ ประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาต ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด สำหรับใบอนุญาตแต่ละประเภท

มาตรา 37 ห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความ มั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะ ลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน อย่างร้ายแรง

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 เป็น ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดรูปแบบรายการและการกำหนดผังรายการของสถานี วิทยุกระจายเสียงรัฐสภาโดยสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการ สาธารณะประเภทที่สาม ซึ่งกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

8.แผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570

การดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา จะต้องมีการทบทวน ปรับปรุงพัฒนา ให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนดตามแผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570 ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

“สื่อนิติบัญญัติ เสริมสร้างคุณค่าความเป็นสื่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์และการมีส่วนร่วมของประชาชน”

พันธกิจ (Mission)

1. เสริมสร้างและพัฒนางานสื่อนิติบัญญัติ เพื่อประโยชน์และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. เสริมสร้างบทบาทความเป็นสื่อสาธารณะ เพื่อสนับสนุนงานนิติบัญญัติ
3. เสริมสร้างศักยภาพองค์กรและการบริหารทรัพยากรบุคคล

ตำแหน่ง (Position)

“การสร้างการมีส่วนร่วมและเวทีสาธารณะให้กับประชาชน”

เป้าหมาย (Goals)

ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนิติบัญญัติและมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยได้รับบริการที่มีคุณภาพของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา สอดคล้องกับความต้องการอย่างทันสมัย สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategies)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนานวัตกรรมสื่อนิติบัญญัติ มุ่งประโยชน์และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวทางการขับเคลื่อน

พัฒนาและสร้างสรรค์เนื้อหาบนแพลตฟอร์มสื่อหลักและสื่อออนไลน์

สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ปรับผังรายการตอบโจทย์ความเป็น “สื่อนิติบัญญัติ” มุ่งเน้นผลิตรายการข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะกว่าร้อยละ 80 มีการปรับปรุงและพัฒนาเนื้อหารายการ รูปแบบ และประเภทรายการให้มีความหลากหลายมากขึ้น มุ่งเน้นเนื้อหาที่เข้าถึงและมีส่วนร่วมของประชาชน พร้อมทั้งเป็นเวทีสาธารณะรับเรื่องแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน เนื้อหาด้านศาสตร์ท้องถิ่น เนื้อหาที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการและด้อยโอกาส รวมถึงเนื้อหาที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองให้แก่เด็กและเยาวชน โดยนำเสนอเนื้อหาอย่างรอบด้าน สมดุล บริหารจัดการด้านคุณภาพเนื้อหาที่บูรณาการทั้งช่องทางสื่อหลักและสื่อ

ออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างโอกาสและเสรีภาพการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นการสร้างสังคมประชาธิปไตยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

พัฒนาช่องทางและดิจิทัลแพลตฟอร์มให้ครอบคลุม และสอดคล้องกับพฤติกรรม การติดตามข้อมูลข่าวสารของประชาชน

ช่องทางดิจิทัลแพลตฟอร์มของสถานีฯ และบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นการสร้าง การเข้าถึงเนื้อหาและบริการของสถานีฯ ให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และพฤติกรรม การบริโภคสื่อของประชาชน เพื่อเชื่อมโยงช่องทางสื่อหลักและสื่อออนไลน์ของสถานีฯ ในการสร้าง มูลค่า สร้างความสะดวกต่อการรับฟัง สร้างการจดจำ และเพื่อพัฒนาต่อยอดเนื้อหาจากสื่อหลักให้ สามารถนำมาเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยช่องทางสื่อออนไลน์ ของสถานีฯ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาทั้งในรูปวิดีโอ เสียง กราฟฟิก เป็นต้น โดยแบ่งประเภทเนื้อหาเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1.1 การเชื่อมโยงเนื้อหาหน้าสื่อหลักสู่ออนไลน์ เพื่อการรับฟังย้อนหลัง (Archive Content) จะถูกนำมาเผยแพร่บนเว็บไซต์หลัก www.tpchannel.org

1.2 การเชื่อมโยงเนื้อหาจากหน้าสื่อหลักสู่ออนไลน์ เพื่อการรับฟังสดพร้อมไปกับสื่อหลัก ซึ่งจะถูกนำมาเผยแพร่บน Application “TPchannel”

1.3 การเชื่อมโยงเนื้อหาหน้าสื่อหลักสู่ออนไลน์ โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอ ให้เหมาะสมกับช่องทางสื่อใหม่ผ่านการถ่ายทอดสด (Live) เนื้อหาที่เป็นการถ่ายทอดรายการสด ตรงจากสื่อหลัก ผ่านทาง Facebook “วิทยุและโทรทัศน์รัฐสภา” และการถ่ายทอดสด (Live) การ ประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เผยแพร่ทาง Facebook “วิทยุและโทรทัศน์รัฐสภา” , Youtube “TPchannel” และดิจิทัลแพลตฟอร์ม OTT “TPchannel”

1.4 การผลิตเนื้อหาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ประเด็นที่เป็นกระแส (Realtime Content) โดยผลิตเนื้อหาต่อยอดจากสถานการณ์ที่อยู่ในความสนใจของประชาชน ผ่านการนำเสนอ ที่น่าสนใจแปลกใหม่ เพื่อพัฒนาภาพลักษณ์ของแบรนด์ให้มีความทันสมัยสนองตอบกลุ่มเป้าหมายทุก วัย อาทิ สกู๊ปหรือคลิปสั้นนำเสนอข้อมูลในแง่มุมที่หลากหลายต่อสถานการณ์ที่เป็นกระแสที่เกี่ยวข้อง กับการประชุมสภา หรือข้อมูลประวัติศาสตร์ทางการเมือง หรือวันสำคัญต่าง ๆ โดยสร้างเนื้อหาที่ แตกต่าง สร้างสรรค์ผ่านนวัตกรรมสื่อ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ขับเคลื่อนการบริหารงานด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

แนวทางการขับเคลื่อน

1) ส่งเสริม สนับสนุนด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง อาทิ การออกแบบและพัฒนาระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ, การพัฒนาคลังข้อมูล และการพัฒนางานดิจิทัลแพลตฟอร์ม

2) สร้างความตระหนักและถ่ายทอดองค์ความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้ถึงบุคลากร

3) ส่งเสริม สนับสนุนบริการสื่อรูปแบบใหม่ โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบการบริหารองค์กรและทรัพยากรบุคคลเพื่อการเป็น
 สื่อนิติบัญญัติที่มีคุณภาพ

แนวทางการขับเคลื่อน

1) บูรณาการและยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานผ่านการเชื่อมโยงจากหน่วยงานภายใน ในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการบริหารงาน และด้านทรัพยากรบุคคล

2) พัฒนาระบบบริการให้ประชาชนเข้าถึงได้ และเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมและเข้าถึงข้อมูล

3) พัฒนาองค์กรให้เป็น Trusted Brand ในใจประชาชน

4) พัฒนาบุคลากรด้านทักษะดิจิทัล

แผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570 เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดรูปแบบรายการและการกำหนดผังรายการโดยสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาจะต้องดำเนินการปรับผังรายการเพื่อตอบโจทย์ความเป็นสื่อนิติบัญญัติ มุ่งเน้นผลิตรายการข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะกว่าร้อยละ 80 ตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาวัตถุกรรมสื่อนิติบัญญัติ มุ่งประโยชน์และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบและวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เป็นการศึกษาถึงรูปแบบการผลิตรายการและการดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียง เฉพาะขอบเขตรายการการเมือง ที่มีลักษณะของเนื้อหารายการเป็นการสื่อสารทางการเมืองในมิติต่างๆ อาทิเช่น การเสนอข้อมูลข่าวสารการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การนำเสนอข่าวสถานการณ์การเมืองในปัจจุบัน และการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ตลอดจนการให้ความรู้ทางวิชาการในด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยผู้ศึกษาได้นำวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาเป็นหลักในการศึกษา ดังนี้

3.1 วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดรูปแบบวิธีการศึกษาโดยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย

1.1 การศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.2 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งประกอบด้วย

- กฎหมาย โดยมีกฎหมายสำคัญที่ผลการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ประกอบด้วย พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 และประกาศ กสทช.เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับผู้ให้บริการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2556

- แผนงานและนโยบายของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้แก่ แผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570

- รายงานข้อมูลผังรายการกิจการกระจายเสียงของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ที่เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

- รายงานประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน และบุคลากรในวงงานรัฐสภาที่มีต่อ
รายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

1.3 การศึกษาแบบสังเกต (Observation) ร่วมกับการใช้ประสบการณ์ในการผลิตและ
ดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงของผู้ศึกษา

ผู้ศึกษาได้จัดทำแบบสังเกตรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เพื่อเก็บรวบรวม
ข้อมูล ในระหว่างธันวาคม 2565 - มกราคม 2566 เพื่อศึกษาถึงรายละเอียดและองค์ประกอบของ
รายการการเมือง ทั้งการกำหนดรูปแบบและเนื้อหาของรายการ ประเด็นที่นำเสนอในรายการ วิทยากร
ร่วมรายการ เพลงที่ใช้ในรายการ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของรายการต่างๆ

ทั้งนี้ผู้ศึกษานำข้อมูลดังกล่าวข้างต้น มาวิเคราะห์เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาของการผลิต
และดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมือง และ
เสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบรายการและวิธีการสื่อสารรูปแบบใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ
สื่อสารทางการเมืองให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังแต่ละกลุ่มมากยิ่งขึ้น

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาถึงรูปแบบการผลิตรายการและการดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียง
เฉพาะขอบเขตเนื้อหาของรายการการเมืองที่มีลักษณะเป็นการสื่อสารทางการเมืองในมิติต่างๆ ที่อยู่ใน
ความรับผิดชอบของกลุ่มงานผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
รัฐสภา เพื่อสรุปถึงสภาพปัญหาและประสิทธิภาพของการผลิตและดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียง
ตลอดจนการเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบรายการการเมืองและวิธีการสื่อสารรูปแบบใหม่เพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมือง

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบและวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
ในการสื่อสารทางการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภานั้น ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้
จากการศึกษามีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษารายงานข้อมูลผังรายการกิจการกระจายเสียงของสถานี
วิทยุกระจายเสียงรัฐสภาที่เสนอต่อ กสทช. มาทำการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแบบ
สังเกตของผู้ศึกษา เพื่อทราบถึงรูปแบบรายการปัจจุบันและแนวทางการกำหนดผังรายการ ตลอดจน
สภาพปัญหาและประสิทธิภาพของการผลิตและดำเนินรายการการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียง
รัฐสภา

2.ทำการวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์และกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เพื่อปรับปรุงแบบรายการให้สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์

3.นำข้อมูลที่ได้จากรายงานประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน และบุคลากรในวงงานรัฐสภาที่มีต่อรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 เพื่อทำการวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มผู้ฟังรายการ

4.นำผลการวิเคราะห์ในข้อ1-3 มาวิเคราะห์ร่วมกับการศึกษาวิจัยเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

5.สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนารูปแบบรายการการเมืองและวิธีการสื่อสารรูปแบบใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมืองที่เข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังแต่ละกลุ่มมากยิ่งขึ้น

บทที่ 4

ผลการศึกษา

แนวทางการพัฒนารูปแบบและวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เป็นการศึกษาถึงรูปแบบการผลิตรายการและการดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียง เฉพาะขอบเขตเนื้อหารายการการเมือง โดยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทั้งนี้ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์เอกสารจากการศึกษาข้อมูลเอกสารซึ่งประกอบด้วย การศึกษาผังรายการและผลการดำเนินการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาและรูปแบบรายการปัจจุบันที่มีรูปแบบรายการการเมือง ของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา การศึกษาแผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ตลอดจนกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เพื่อปรับรูปแบบรายการให้สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ จากนั้นได้ทำการศึกษารายงานประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน และบุคลากรในวงงานรัฐสภาที่มีต่อรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 เพื่อทราบถึงความต้องการของกลุ่มผู้ฟังรายการ นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแบบสังเกตโดยใช้ประสบการณ์ในการผลิตและดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงของตนมาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาร่วมด้วย ซึ่งในกระบวนการศึกษาทั้งหมดนั้นได้นำหลักการแนวคิดและทฤษฎีมาใช้เป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นผลการศึกษาเรียงตามวัตถุประสงค์ดังนี้

4.1 รูปแบบรายการปัจจุบันและสภาพปัญหาของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาดำเนินงานภายใต้ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ตามมาตรา 10(ค) กำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภากับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และการให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่น ดังนั้นสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาจึงทำหน้าที่เป็นสื่อสาธารณะ ขณะเดียวกันก็เป็นสื่อในกำกับของรัฐประเภทหนึ่ง หากแต่มีใ้ภายใต้การกำกับของอำนาจฝ่ายบริหารจึงไม่มีพันธกิจที่ต้องปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติของรัฐบาลแต่

อย่างไรก็ตาม ทำให้สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภามีอิสระในการนำเสนอรูปแบบและเนื้อหา รายการการเมืองมากกว่า สื่อในกำกับของรัฐอื่นๆ โดยการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาอยู่ภายใต้การกำกับของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีแผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570 เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานของสถานีฯ ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ “สื่อนิติบัญญัติ เสริมสร้างคุณค่าความเป็นสื่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์และการมีส่วนร่วมของประชาชน”

ปัจจุบันการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาประกอบด้วยสื่อหลักได้แก่ สื่อวิทยุกระจายเสียงในระบบ เอฟ เอ็ม ความถี่ 87.50 MHz และสถานีเครือข่าย 14 จังหวัด และระบบ เอ เอ็ม 1071 KHz ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 26 ของพื้นที่ทั่วประเทศ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาได้พยายามขยายช่องทางในการสื่อสารระหว่างรัฐสภากับประชาชน ให้กว้างขวางและครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่มากยิ่งขึ้น แต่การขยายสถานีเครือข่ายในปัจจุบันไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากปัญหาการจัดสรรคลื่นความถี่ ประกอบกับพฤติกรรมการรับสื่อของประชาชนได้ปรับเปลี่ยนไปหลังจากเทคโนโลยีได้พัฒนาไปสู่ยุคดิจิทัล ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงจึงได้พัฒนาช่องทางการสื่อสารในรูปแบบของสื่อออนไลน์ เพื่อตอบสนองและขยายกลุ่มเป้าหมายของผู้ฟังรายการ โดยช่องทางออนไลน์หลักประกอบด้วย เว็บไซต์ “TPchannel.org”, Facebook : วิทยุโทรทัศน์รัฐสภา และ Application “TPchannel”

4.1.1 รูปแบบรายการปัจจุบันของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ดำเนินการออกอากาศ ตั้งแต่เวลา 05.00 – 22.00 นาฬิกาของทุกวัน คิดเป็น 17 ชั่วโมงต่อวัน รวม 119 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยมีรายการทั้งสิ้น 54 รายการ ทั้งนี้ตามประกาศ กสทช.เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับผู้ให้บริการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 กำหนดประเภทรายการไว้ 16 รายการ โดยสามารถจัดประเภทของรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ตามที่ปรากฏในรายงานข้อมูลผังรายการกิจการกระจายเสียงที่เสนอต่อ กสทช.ได้ดังต่อไปนี้

- รายการประเภท 01 รายการข่าวสาร จำนวน 16 รายการ
รวมเวลา 41.43 ชั่วโมง / สัปดาห์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.81
- รายการประเภท 02 รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย จำนวน 18 รายการ
รวมเวลา 27.18 ชั่วโมง / สัปดาห์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.84
- รายการประเภท 03 รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม
จำนวน 5 รายการ

- รวมเวลา 11.11 ชั่วโมง / สัปดาห์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.33
- รายการประเภท 04 รายการความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม
คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 รายการ
รวมเวลา 16.00 ชั่วโมง / สัปดาห์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.44
 - รายการประเภท 05 รายการเด็กและเยาวชน จำนวน 2 รายการ
รวมเวลา 5.26 ชั่วโมง / สัปดาห์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.42
 - รายการประเภท 06 รายการท้องถิ่น จำนวน 1 รายการ
รวมเวลา 4.35 ชั่วโมง / สัปดาห์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.65
 - รายการประเภท 07 รายการวิทยาศาสตร์และสุขภาพ จำนวน 3 รายการ
รวมเวลา 3.50 ชั่วโมง / สัปดาห์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.9
 - รายการประเภท 09 รายการข่าวสารและบันเทิง จำนวน 2 รายการ
รวมเวลา 1.15 ชั่วโมง / สัปดาห์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.96
 - รายการประเภท 12 รายการเพลง จำนวน 3 รายการ
รวมเวลา 7.42 ชั่วโมง / สัปดาห์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.23

จากภาพรวมประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา พบว่ารูปแบบรายการ
การเมืองตามกรอบแนวคิดของการสื่อสารทางการเมืองจำนวน 36 รายการ ประกอบด้วย

1. รายการคุยข่าวเช้า
2. รายการ Inside รัฐสภา
3. รายการที่นี้รัฐสภา
4. รายการห้องข่าวรัฐสภาแซนแนล
5. รายการสยามวิพากษ์
6. รายการสถานีนิติบัญญัติ
7. รายการจับกระแส แลสภา
8. รายการเคาะข่าวนิติบัญญัติ
9. รายการยามเช้า เสาร์-อาทิตย์
10. รายการสนทนากับคลังสมอง วปอฯ
11. รายการสื่ूप...ทันข่าวรัฐสภา
12. รายการโลกใบเล็ก
13. รายการสื่ूप...สภากับประชาคมโลก
14. รายการสภาทอล์ก

15. รายการรอบสัปดาห์อาเซียน
16. รายการข่าวต้นชั่วโมง
17. รายการมองรัฐสภา
18. รายการเกาะติดวุฒิสภา
19. รายการเสวนาประชาสังคม
20. รายการมุ่งสู่ประชาธิปไตยไปกับสถาบันพระปกเกล้า
22. รายการปช. พบประชาชน
23. รายการ 30 นาที คดีปกครอง
24. รายการคุยกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
25. รายการรัฐรักษาเงินแผ่นดิน กับ สตง.
26. รายการผู้ตรวจการแผ่นดินพบประชาชน
27. รายการร้อยเรื่องเมืองไทย
28. รายการบันทึกประชุมสภา
29. รายการเจตนาารมณัฎหมาย
30. รายการहारือนอกสภา
31. รายการละติจูดรอบโลก
32. รายการเปิดประตู...สู่ กกต.
33. รายการรัฐธรรมนูญ 279 องศา
34. รายการสก็๊ป...เส้นทางกฎหมาย
35. รายการYoungblood นิตินบัญญัติฉบับคนรุ่นใหม่
36. รายการรอบโลกรัฐสภา Word Parliament Talk

จากประเภทรายการ 01 รายการข่าวสาร , 02 รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และรายการ 05 รายการเด็กและเยาวชน รวมเวลา 73.26 ชั่วโมง / สัปดาห์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 61.70

โดยผู้ศึกษาได้จำแนกรูปแบบของรายการการเมืองโดยพิจารณาตามหลักการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ดังนี้

- รายการพูดคุยกับผู้ฟัง (Straight Talk Programme) จำนวน 10 รายการ
- รายการสนทนา (Conversational Programme) จำนวน 8 รายการ
- รายการสัมภาษณ์ (Interview Programme) จำนวน 11 รายการ
- รายการข่าว (News Programme) จำนวน 7 รายการ

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้นำหลักเกณฑ์ผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการ มาจำแนกรายการ การเมืองตามกรอบแนวคิดการสื่อสารทางเมืองได้ดังนี้

- รายการที่ผลิตโดยกลุ่มงานผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง จำนวน 21 รายการ
- รายการที่ผลิตโดยกลุ่มงานผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ จำนวน 2 รายการ
- รายการที่ผลิตโดยกลุ่มงานข่าวและประเมินผล จำนวน 4 รายการ
- รายการที่ผลิตโดยสถานีร่วมกับองค์กรภายนอก จำนวน 9 รายการ

ทั้งนี้การผลิตรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงจะต้องดำเนินการให้มีรูปแบบเนื้อหา รายการที่เป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการ วิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 33(1) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ต้องกำหนดให้ มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่ประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ประกอบกับข้อกำหนดตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับผู้ให้บริการ กระจายเสียงหรือกิจการวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 ข้อ 6 (1) กิจการบริการสาธารณะ ให้มีรายการที่เป็น ข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ และได้ขยาย ความเพิ่มเติมถึงรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หมายความว่ารวมถึง รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษาจริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม

นอกจากข้อกำหนดของ กสทช. ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรูปแบบเนื้อหา รายการ แล้ว ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลอย่างมากต่อการกำหนดรูปแบบเนื้อหา รายการก็คือการ ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570 ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนานวัตกรรมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มุ่งประโยชน์และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการพัฒนาและสร้างสรรค์เนื้อหาบนแพลตฟอร์มสื่อหลักและสื่อออนไลน์ ซึ่งระบุว่า สถานี วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ปรับผังรายการตอบโจทยความเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มุ่งเน้นผลิตรายการข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะกว่าร้อยละ 80 ทั้งนี้จากรายงานข้อมูลผัง รายการกิจการกระจายเสียงที่เสนอต่อ กสทช. พบว่ารายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่ประโยชน์ต่อ สาธารณะ คิดเป็นสัดส่วนมากกว่ากว่าร้อยละ 80 ดังนั้นการดำเนินการของสถานีวิทยุกระจายเสียง รัฐสภาจึงเป็นไปตามข้อกำหนดของ กสทช. และแผนยุทธศาสตร์ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุ โทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570

4.1.2 สภาพปัญหาของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

จากการวิเคราะห์รายงานข้อมูลผังรายการกิจการกระจายเสียงของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ที่เสนอต่อ กสทช. แผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงฯ และกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ร่วมกับการศึกษาแบบสังเกตของผู้ศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหา ดังนี้

1.รูปแบบรายการและเนื้อหาของรายการขาดความหลากหลาย มีความคล้ายคลึงกัน

ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นจากการกำหนดสัดส่วนรายการให้เป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมายโดยพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 กำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่ประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ประกอบกับแผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570 โดยระบุถึงการปรับผังรายการเพื่อตอบโจทย์ความเป็นสื่อนิตินิติบัญญัติ มุ่งเน้นผลิตรายการข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะกว่าร้อยละ 80 ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญถึงผลการดำเนินงานของสถานีวิทยุฯ และด้วยการสร้างภาพลักษณ์ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นสื่อนิตินิติบัญญัติที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการเฉพาะ สถานีฯ จึงให้ความสำคัญกับการผลิตรายการการเมืองเป็นหลัก ดังนั้นจึงส่งผลให้รายการการเมือง มีสัดส่วนมากถึง ร้อยละ 61.70 ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ภาพรวมของผังรายการสถานีฯ มีรูปแบบรายการและเนื้อหาของรายการที่ขาดความหลากหลายและคล้ายคลึงกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยหากพิจารณาจากผังรายการของสถานีฯ เราจะพบว่าผังรายการในช่วงวันจันทร์ถึงวันศุกร์ รายการแกนหลักจะเป็นรายการการเมืองด้วยกันทั้งสิ้น อาทิเช่น

เวลา 07.30 – 08.00 น. รายการ Inside รัฐสภา เกาะติดสถานการณ์เด่นที่เกิดขึ้น ทั้งประเด็นทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ โดยการสัมภาษณ์สมาชิกรัฐสภานักวิชาการ หรือบุคคลในข่าว

เวลา 09.05-10.00 น. รายการมองรัฐสภา เจาะลึกพูดคุยกับสมาชิกรัฐสภา ถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ การทำงานในรอบสัปดาห์และทุกประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม

เวลา 10.05 – 11.00 น. รายการสยามวิพากษ์ นำเสนอเรื่องราวประเด็นความเคลื่อนไหวทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในสถานการณ์ปัจจุบันที่อยู่ในความสนใจและมีผลกระทบต่อประชาชน โดยสัมภาษณ์สมาชิกรัฐสภา และนักวิชาการต่างๆ

เวลา 11.05 – 12.00 น. รายการเกาะติดวุฒิสภา นำเสนอบทบาทหน้าที่ ข่าวสารการดำเนินงาน และเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ภายในวุฒิสภา โดยเป็นการสัมภาษณ์สมาชิกวุฒิสภา

เวลา 15.05 – 16.00 น. รายการเสวนาประชาสังคม นำเสนอข้อมูลความเคลื่อนไหว ข่าวสารการเมือง และการดำเนินงานของกรมการโยธาธิการโดยการเรียนเชิญสมาชิกวุฒิสภา และ นักวิชาการต่างๆมาร่วมพูดคุยและเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความเห็นของร่วมด้วย

เวลา 17.30-18.00 น. รายการจับกระแส แลสภา วิเคราะห์ข่าว โดยการเจาะลึก ประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ประกอบการสัมภาษณ์แขกรับเชิญที่เป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

จากรายการที่ยกตัวอย่างมานั้น สามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาได้อย่างชัดเจนถึง รูปแบบรายการและเนื้อหารายการที่ขาดความหลากหลายและมีความคล้ายคลึงกัน

เปรียบเทียบสภาพปัญหาในอดีต

ปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงมากกว่าในปัจจุบันเนื่องจากสถานีวิทยุได้กำหนดตัวชี้วัด ผลการดำเนินงานของสถานีวิทยุโดยกำหนดให้ต้องมีสัดส่วนรายการการเมืองไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ต่อมาจึงได้มีการแก้ไขสัดส่วนรายการใหม่ โดยกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของสถานีวิทยุตาม นิยามรูปแบบรายการของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 และข้อกำหนดตามประกาศ กสทช.เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับผู้ให้บริการ กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 โดยปรับแก้ไขเป็นการกำหนดสัดส่วนรายการข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะกว่าร้อยละ 80 ทำให้แกนหลักของรายการสถานีฯแม้ยังเป็นรายการ การเมืองในสัดส่วนที่สูงอยู่แต่มีสัดส่วนที่ลดลงและเปิดโอกาสให้ผลิตรายการประเภทอื่นมากขึ้น

2. ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันทำให้เกิดปัญหาการกำหนดประเด็นและ วิทยากรร่วมรายการซ้ำซ้อนกัน

สำหรับการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา หน่วยงานทั้งหมดที่ รับผิดชอบในการผลิตรายการประกอบด้วย กลุ่มงานผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง กลุ่มงานผลิต รายการวิทยุโทรทัศน์ กลุ่มงานข่าวและประเมินผล และการผลิตรายการร่วมกับองค์กรภายนอก อาทิ เช่น สำนักประชาสัมพันธ์ วุฒิสภา สถาบันพระปกเกล้า องค์กรตามรัฐธรรมนูญ เป็นต้น โดยกลุ่ม งานผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงจะทำหน้าที่กำกับดูแลภาพรวมของผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง และการออกอากาศรายการให้เป็นไปตามผังรายการที่เสนอต่อ กสทช. แต่จะไม่ได้เข้าไปแทรกแซง การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน ดังนั้นผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการแต่ละหน่วยงานจึงมีอิสระใน กำหนดรูปแบบรายการ ประเด็นที่จะนำเสนอในรายการ การตัดสินใจเลือกวิทยากรร่วมรายการ และโดยพื้นฐานหลักการและแนวความคิดการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงของผู้รับผิดชอบในการผลิต รายการแต่ละรายนั้น จะใช้หลักเกณฑ์เดียวกันในการตัดสินใจเพื่อกำหนดประเด็นที่จะนำเสนอใน รายการ อาทิเช่น

ใหญ่

- เป็นประเด็นที่มีผลกระทบต่อคนในวงกว้างและส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่
- เป็นเรื่องราวที่สดใหม่ เป็นปัจจุบัน ทันเหตุการณ์ เหมาะกับสถานการณ์ช่วงนั้นๆ
- เป็นประเด็นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน และเป็นเรื่องที่ประชาชนสนใจ
- เป็นประเด็นที่มีความโดดเด่น ด้วยบุคคลในข่าวหรือลักษณะของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- เป็นข่าวที่มีปมของความขัดแย้ง

ทั้งนี้เนื่องจากผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการแต่ละหน่วยงานมีอิสระในการสร้างสรรค์รายการ จึงไม่ให้ความสำคัญกับการประสานงานและบูรณาการการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้เกิดทับซ้อนของการกำหนดประเด็น และวิทยากรในรายการที่มีรูปแบบรายการคล้ายคลึงกัน ดังนี้

- รายการนำเสนอประเด็นในรายการซ้ำกัน ถึงแม้วิทยากรจะเป็นคนละคนแต่มีความเห็นไปในทางเดียวกัน ทำให้เกิดความโน้มเอียงของข้อมูล ขาดการถ่วงดุลทางความคิด
- รายการนำเสนอประเด็นในรายการซ้ำกัน แม้แต่วิทยากรก็ยังซ้ำกัน และออกอากาศในวันเดียวกันหรือเวลาใกล้เคียงกัน ทำให้รายการขาดความน่าสนใจ กรณีนี้เป็นปัญหาที่ควรเร่งแก้ไข

เปรียบเทียบสภาพปัญหาในอดีต

ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งยังไม่มีกระบวนการที่จะแก้ไขปัญหาย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากสถานีมีการแบ่งส่วนงานต่างๆ อย่างชัดเจนและแต่ละหน่วยงานจะไม่แทรกแซงการทำงานของหน่วยงานอื่น ดังนั้นแนวทางปฏิบัติคือการประสานงานเพื่อหลีกเลี่ยงการนำเสนอประเด็นในรายการหรือการเชิญวิทยากรซ้ำซ้อนกัน จะเกิดเฉพาะผู้ผลิตและดำเนินรายการในกลุ่มงานผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเท่านั้น

3. การใช้ภาษาทางการและศัพท์เฉพาะทำให้เกิดช่องว่างในการเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังรายการบางกลุ่ม

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เป็นสื่อนิติบัญญัติ ซึ่งจัดอยู่ในประเภทสื่อสาธารณะ ในกำกับของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร การเป็นสื่อของรัฐเป็นกรอบสำคัญในการจำกัดรูปแบบการใช้ภาษาที่ทำให้ผู้ดำเนินรายการต้องใช้ภาษาทางการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ซึ่งทำให้เกิดช่องว่างในการเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังรายการบางกลุ่มได้ โดยเฉพาะการใช้ศัพท์เฉพาะทาง ซึ่งที่พบบ่อยในรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาก็คือ ภาษากฎหมาย คำศัพท์วิชาการ ซึ่งอาจจะเข้าใจได้ยาก

เปรียบเทียบสภาพปัญหาในอดีต

การใช้ภาษาทางการ ภาษากฎหมายและศัพท์เฉพาะ ถือเป็นรูปแบบภาษาพื้นฐานที่พบในรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ดังนั้นแนวทางปฏิบัติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงมีการ

กำชับให้ผู้ผลิตและดำเนินรายการทุกท่านหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่เข้าใจยาก หรือเมื่อมีการพูดถึง คำศัพท์เฉพาะทางจะต้องอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจถึงความหมายด้วยทุกครั้ง

4. รูปแบบรายการมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว ขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน

จากการศึกษาพบว่ารูปแบบรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภามีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว มากกว่าจะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังรายการมีส่วนร่วมในรายการ โดยพบว่ารายการที่มี เนื้อหาการสื่อสารทางการเมือง ทั้งหมด 36 รายการ มีเพียงรายการ เสวนาประชาสังคม เท่านั้นที่เปิด สายรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังรายการโดยตรงแต่ก็ไม่ได้ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่รายการ มองรัฐสภา เปิดโอกาสให้ผู้ฟังรายการฝากข้อความเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือฝากคำถามเพื่อสอบถาม กับวิทยากรเท่านั้น นอกเหนือจากรายการดังกล่าวแล้วพบว่ามียุทธศาสตร์การสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ฟัง รายการในลักษณะของการตอบคำถามท้ายรายการเพื่อมอบของรางวัลให้กับผู้ฟังรายการแต่ก็พบ เพียงบางโอกาสและเป็นส่วนน้อยเท่านั้น

เปรียบเทียบสภาพปัญหาในอดีต

ก่อนรัฐประหารในปี 2557 สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภามีนโยบายให้รายการ การเมืองเปิดโอกาสให้ผู้ฟังรายการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในรายการอย่าง กว้างขวาง แต่หลังจากรัฐประหารในปี 2557 สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภามีความกังวลต่อ สถานการณ์การเมืองจึงมีความเข้มงวดต่อการแสดงความคิดเห็นของผู้ฟังรายการ โดยงดการเปิดสาย ให้ผู้ฟังร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่อาจสร้างความขัดแย้งในสังคม แม้ จะมีความผ่อนคลายมากขึ้นหลังการเลือกตั้งปี 2562 แต่รายการการเมืองส่วนใหญ่ยังคงไม่ได้เปิด กว้างให้ผู้ฟังรายการเข้ามาแสดงความคิดเห็นโดยตรงมากนัก

4.2 แนวทางการพัฒนารูปแบบรายการการเมืองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร ทางการเมือง

สื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อหลักที่ได้รับผลกระทบจากเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อ การสื่อสารเมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล เกิดการสื่อสารรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า สื่อออนไลน์ เช่น สถานี วิทยุอินเทอร์เน็ต Youtube เป็นต้น การปรับตัวของ Social media เช่น facebook instgram twitter ที่ไม่ได้ทำหน้าที่ในการเป็นชุมชนออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่องราวส่วนตัวกับ เพื่อนที่รู้จักเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ จนทำให้ปัจจุบันทุกคนก็ สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อและสามารถมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของสังคมได้เช่นเดียวกับสื่อสารมวลชนซึ่ง เป็นสื่อหลักเช่น สื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ที่เคยมีอิทธิพลอย่างมากต่อสังคมในอดีต ปัจจุบันสื่อหลักเหล่านี้ได้รับความนิยมลดลงอย่างมาก เนื่องจากพฤติกรรมของประชาชนเปลี่ยนแปลง

ไป เมื่อทางเลือกในการรับสื่อของประชาชนมากขึ้น เกิดคู่แข่งมากขึ้นดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อแข่งขัน สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาก็ต้องปรับตัวเช่นกัน โดยการพัฒนาทั้งในส่วนของรูปแบบรายการที่มีความน่าสนใจ ตรงกับความต้องการของประชาชน การขยายฐานกลุ่มผู้ฟังรายการ และช่องทางการสื่อสารโดยเฉพาะการสื่อสารออนไลน์ที่จะเข้ามาช่วยเสริมให้สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเข้าถึงผู้ฟังโดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้สะดวก รวดเร็วมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถสร้างสรรค์รูปแบบหรือเนื้อหารายการใหม่ ที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ข้อจำกัดของสื่อวิทยุกระจายเสียงเดิมๆได้อีกด้วย

สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาหากมองจุดแข็งที่สำคัญเหนือกว่าสื่ออื่นๆคือ เป็นสื่อที่มีความน่าเชื่อถือในด้านข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้นิติบัญญัติ และการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะข้อมูลด้านนิติบัญญัติ ข่าวสารของสมาชิกรัฐสภาที่เผยแพร่ในสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาสามารถนำเป็นแหล่งข้อมูลในการอ้างอิงได้ มีเอกลักษณ์ในการถ่ายทอดเสียงการประชุมทั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และที่สำคัญมีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกระบวนการนิติบัญญัติมากมายเช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะทำงานในคณะกรรมการต่างๆของทั้งสองสภาซึ่งเป็นนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ

ทั้งนี้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาในรูปแบบรายการการเมืองเป็นหลัก เพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา โดยการพัฒนาดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570 ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ทั้งนี้จากแผนดังกล่าวเราสามารถสรุปได้ว่า ทิศทางที่สำคัญของพัฒนาสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภามุ่งเน้นไปที่การให้ความสำคัญกับประชาชน โดยเปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในมิติต่างๆ ร่วมกับสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา การยกระดับสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาสู่การเป็นสื่อนิติบัญญัติที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารนิติบัญญัติที่มีคุณภาพ สร้างสรรค์ และประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็วมากขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาช่องทางการให้บริการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้ฟังรายการเดิมของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และขยายฐานกลุ่มผู้ฟังรายการให้เพิ่มมากขึ้น

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์รายงานประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน และบุคลากรในวงงานรัฐสภาที่มีต่อรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ประกอบกับแผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570 และหลักการ แนวคิดทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบรายการการเมืองดังนี้

4.2.1 ด้านเนื้อหา

การพัฒนารายการวิทยุกระจายเสียงทั้งในส่วนของการปรับปรุงพัฒนารายการเดิมและการสร้างสรรค์รายการใหม่สิ่งที่มีความสำคัญที่สุดคือ เนื้อหารายการ เพราะเป็นแกนสำคัญที่ผู้ฟังจะตัดสินว่ารายการมีคุณค่าในการติดตามรับฟังหรือไม่ โดยสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภามีเป้าหมายสำหรับการพัฒนาและสร้างสรรค์เนื้อหารายการ เพื่อยกระดับไปสู่การเป็นผู้นำในการผลิตและสร้างสรรค์รายการ ที่มีคุณภาพสูง ด้วยความแตกต่าง โดดเด่น น่าเชื่อถือ มุ่งสนองตอบประโยชน์สาธารณะและการมีส่วนร่วมของประชาชน พร้อมทั้งขับเคลื่อนวาระปฏิรูปประเทศด้านสื่อสร้างสรรค์ร่วมกับภาคีเครือข่าย ทั้งนี้ องค์ประกอบของเนื้อหาการวิทยุกระจายเสียงที่มีปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายผู้ฟังรายการ

การกำหนดเนื้อหารายการจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังรายการ ดังนั้นในการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงจึงต้องกำหนดว่าผู้ฟังรายการเป็นกลุ่มใด อายุอยู่ในช่วงไหน มีพฤติกรรมและความสนใจด้านใดบ้าง สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อการกำหนดเนื้อหารายการที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงมีกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังรายการที่ชัดเจนคือกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มผู้ฟังเฉพาะที่มีความชื่นชอบและติดตามการเมือง ซึ่งจากรายงานประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน พบว่าคนกลุ่มนี้มีความพอใจต่อรายการประเภทรายการข่าวสารและสารประโยชน์และรายการส่งเสริมความรู้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยปัจจุบันรายการประเภทดังกล่าวมีสัดส่วนรวม ร้อยละ 61.70 จึงตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มผู้ฟังรายการแล้วในแง่ของปริมาณ

แต่หากพิจารณาถึงเนื้อหารายการ ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการให้ข้อมูลหรือมุมมองความคิดเห็นจากผู้มีอำนาจสื่อสารไปสู่ประชาชน ยังขาดเนื้อหารายการที่เป็นการสะท้อนมุมมอง ความคิดเห็นของประชาชนซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมาย จากนโยบาย จากการดำเนินการของรัฐบาลหรือของรัฐสภา โดยการสำรวจความต้องการกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังรายการพบว่ามีความต้องการการแสดงความคิดเห็นในรายการมากถึงร้อยละ 45.9 และจากแผนยุทธศาสตร์ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570 ที่ให้ความสำคัญอย่างมากที่ประชาชน ดังนั้นจึงควรเพิ่มรายการที่มีเนื้อหาที่เป็นการสะท้อนมุมมองของประชาชนโดยตรง โดยนำเสนอประเด็นที่เปิดโอกาสให้เกิดถกเถียงและกระตุ้นให้คนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวความคิดเห็นหรือหาทางออกร่วมกันในมิติต่างๆ เช่น มิติด้านการเมือง มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม เป็นต้น เป็นการสร้างหมุดหมายให้สถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นเวทีแห่งความคิดเห็น ทุกคนสามารถใช้สิทธิ

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ บนพื้นฐานของความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางสังคม โดยเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

นอกจากการรักษากลุ่มเป้าหมายเดิมแล้ว ก็ควรจะให้ความสำคัญกับการขยายกลุ่มเป้าหมายใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มผู้ฟังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาที่มีสัดส่วนต่ำกว่าร้อยละ 20 ลักษณะพฤติกรรมของคนกลุ่มนี้คือเป็นกลุ่มคนที่มีความคิดเสรีนิยม ให้ความสำคัญกับการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมทางสังคม การสร้างระบบการเมืองที่มีความสร้างสรรค์ ดังนั้นเพื่อตอบโจทย์กลุ่มคนรุ่นใหม่เนื้อหารายการควรมุ่งเน้นในการเปิดพื้นที่ให้ตัวแทนคนรุ่นใหม่ได้ถ่ายทอดประเด็นความคิดเห็นในมุมมองของสิทธิเสรีภาพ การสร้างความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางสังคม รวมถึงภาพการเมืองของคนรุ่นใหม่

2. มีความทันสมัย ทันทต่อสถานการณ์

สื่อวิทยุกระจายเสียงมีจุดแข็งที่สำคัญคือสามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆได้อย่างรวดเร็ว ทันทต่อสถานการณ์ ดังนั้นสิ่งสำคัญคือต้องรักษาจุดแข็งนี้ไว้ เนื้อหารายการจึงต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีความสดใหม่ เป็นปัจจุบัน ทันทต่อเหตุการณ์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้ฟังรายการในขณะนั้น ยิ่งเป็นเนื้อหาที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นวงกว้างยิ่งเพิ่มน่าสนใจในการติดตามรับฟังมากขึ้น แต่ทั้งนี้การนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆจะต้องอยู่บนหลักการของความถูกต้องด้วยหากคำนึงถึงความรวดเร็วเพียงอย่างเดียว อาจเกิดปัญหาด้านความน่าเชื่อถือต่อองค์กรได้ถ้าเนื้อหาที่นำเสนอไปนั้นเป็นข้อมูลที่มีความผิดพลาด และอาจส่งผลร้ายต่อสังคมประเทศชาติได้ ดังนั้นเนื้อหาจึงต้องมีความทันสมัย ทันทต่อสถานการณ์ และถูกต้อง แม่นยำด้วย

3. มีความแตกต่างจากรายการอื่นๆที่มีเนื้อหาคล้ายกัน

จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันรายการการเมืองมีสัดส่วนรวมถึงร้อยละ 61.70 ด้วยเหตุนี้จึงพบว่าเนื้อหารายการเกิดปัญหาการนำเสนอประเด็นรายการที่ซ้ำกันเนื่องจากรูปแบบรายการที่มีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นจึงต้องบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างรายการเพื่อพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูล และสร้างจุดแตกต่างของแต่ละรายการให้มีความเป็นเอกลักษณ์ที่มีความชัดเจนมากขึ้น แม้ประเด็นในรายการเป็นเรื่องเดียวกัน แต่อาจแยกกันในด้านของมุมมองที่จะนำเสนอเช่น การนำเสนอประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ รายการหนึ่งอาจจะนำเสนอในมิติความคิดเห็นของฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้านและฝ่ายวุฒิสภา อีกรายการนำเสนอในมิติมุมมองความเห็นของภาคประชาสังคม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสารและมุมมองความคิดเห็นอย่างครบถ้วน รอบด้านมากขึ้นและการนำเสนอประเด็นอย่างต่อเนื่องยังก่อให้เกิดกระแสความสนใจต่อเรื่องนั้นๆเพิ่มมากขึ้นด้วย

4. มื้องค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และมีความน่าเชื่อถือ

การนำเสนอเนื้อหารายการนั้นจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการรับฟังรายการ โดยสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นสื่อชนิดบัญญัติตั้งนั้นจึงต้องยกระดับให้สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นแหล่งข้อมูลและองค์ความรู้ด้านนิติบัญญัติที่สังคมสามารถนำไปอ้างอิงได้ ซึ่งข้อมูลจะต้องมีความถูกต้อง แม่นยำ น่าเชื่อถือ มีการนำเสนอที่รวดเร็วและเป็นข้อมูลเชิงลึกมากกว่าการนำเสนอของสื่ออื่นๆ นอกจากนี้จะต้องสื่อสารด้วยความเป็นกลาง ไมเอนเอียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เพื่อสร้างภาพลักษณ์สื่อชนิดบัญญัติที่มีความน่าเชื่อถือของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาให้ภาพชัดในความรู้สึกของประชาชน เนื่องจากปัจจุบันการสื่อสารมีความรวดเร็วมากโดยเฉพาะสื่อออนไลน์แต่สื่อเหล่านี้ไม่สามารถตอบโจทย์ความถูกต้องของข้อมูลได้มากพอ

4.2.2 ด้านรูปแบบรายการและวิธีการนำเสนอ

สื่อวิทยุกระจายเสียงมีเพียงเสียงไม่มีภาพ การสื่อสารข้อมูลเนื้อหาที่มีความสลับซับซ้อนจึงเป็นการยากกว่าสื่อโทรทัศน์ที่มีทั้งภาพและเสียง รวมถึงสื่อสิ่งพิมพ์ที่สามารถนำเสนอข้อมูลได้ละเอียดมากกว่า ประกอบกับพฤติกรรมของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมักจะฟังรายการไปพร้อมๆ กับการทำกิจกรรมอื่นๆ ไปพร้อมกันด้วย ดังนั้นการสื่อสารผ่านสื่อวิทยุจึงต้องมีเนื้อหาที่กระชับ เข้าใจง่าย ทั้งนี้รูปแบบรายการการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาในปัจจุบันพบว่ามีทั้งหมด 4 รูปแบบได้แก่

- รายการพูดคุยกับผู้ฟัง คือการพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรง ซึ่งผู้ฟังจะสนใจติดตามรับฟังรายการหรือไม่ นอกจากเนื้อหาที่ดีแล้ว ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหา จังหวะ ลีลา น้ำเสียงของผู้ดำเนินรายการก็มีส่วนสำคัญมาก โดยการพูดจะต้องเป็นธรรมชาติไม่ใช่อ่านบทซึ่งจะทำให้รายการมีความน่าสนใจมากกว่า

- รายการสนทนา เป็นรายการที่มีผู้ร่วมรายการตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป พูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมุมมองระหว่างกัน เกิดการกระตุ้นให้ผู้ฟังรายการเกิดการตั้งคำถามหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆร่วมกับทางรายการ

- รายการสัมภาษณ์ เป็นรายการที่ผู้ดำเนินรายการเป็นผู้ตั้งคำถาม ชักถามเรื่องราวประเด็นปัญหา สัมภาษณ์บุคคลซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือนักวิชาการที่มีความรู้ในประเด็นหัวข้อนั้น

- รายการข่าว เป็นรายการที่จัดทำขึ้นเพื่อรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังได้รู้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร โดยเป็นการรายงานข้อเท็จจริง ไม่เสริมเติมแต่งความคิดเห็นส่วนตัว กรณีรายการข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาจะให้ความสำคัญกับการรายงานข่าวการเมืองโดยเฉพาะข่าวที่เกี่ยวกับองค์กรนิติบัญญัติเพื่อสร้างภาพลักษณ์ความเป็นสื่อชนิดบัญญัติให้

แข็งแรงแรงมากขึ้นการเสนอข่าวการเมืองต้องเสนอด้วยความเป็นกลาง ไมโอเนียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือนำเสนอข่าวด้วยอคติทางการเมือง สิ่งสำคัญคือต้องเสนอข่าวที่ผ่านการกลั่นกรองแล้ว มีความน่าเชื่อถือ มีความถูกต้อง โดยไม่มุ่งเน้นที่ความเร็วเพียงอย่างเดียว

ทั้งนี้รูปแบบรายการเป็นองค์ประกอบสำคัญของรายการวิทยุกระจายเสียงที่มีผลต่อความน่าสนใจและน่าติดตามรับฟัง การพัฒนารูปแบบรายการต้องตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ฟังรายการและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถานีฯ ซึ่งทิศทางที่สำคัญที่สุดคือการเปิดพื้นที่ของรายการต่างๆให้ผู้ฟังรายการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและพูดคุยแลกเปลี่ยนมุมมองได้โดยตรง โดยดำเนินการเปิดพื้นที่มากพอและต่อเนื่องเพื่อเกิดเป็นภาพลักษณ์ใหม่ของทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาในฐานะเวทีแห่งความคิดเห็นของประชาชน

นอกจากนี้ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารทางการเมืองคือช่วงเวลาของการออกอากาศและความถี่ในการออกอากาศของรายการ จากการสำรวจพบว่ารายการที่มีผู้ติดตามรับฟังของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภามากที่สุด 5 อันดับแรก ส่วนใหญ่เป็นรายการที่มีระยะเวลา 1 ชั่วโมงต่อวันและออกอากาศต่อเนื่องทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ อีกทั้งควรจะต้องมีการทบทวนรายการปัจจุบันด้วยว่ารายการที่ออกอากาศนั้นมีช่วงเวลาออกอากาศที่เหมาะสมหรือยัง ตรงกับพฤติกรรมการรับฟังของกลุ่มเป้าหมายรายการหรือไม่

สำหรับวิทยากรที่มาร่วมรายการนั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อการติดตามรับฟังรายการ การเลือกวิทยากรที่มาร่วมรายการเช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา นักวิชาการ หรือภาคประชาชนหากเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักของสังคม หรืออยู่ในกระแสความสนใจของสังคมในขณะนั้น โดยต้อง เป็นบุคคลที่มีความรู้ในประเด็นปัญหานั้นอย่างแท้จริงซึ่งจะช่วยให้รายการมีความน่าสนใจติดตามมากขึ้น สิ่งสำคัญคือวิทยากรที่เชิญมาร่วมรายการนั้น ควรมาจากหลายหลายกลุ่ม ไม่ควรจะซ้ำกับรายการที่ออกอากาศในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน โดยจากการศึกษาพบว่า รายการการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภามีผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการที่แตกต่างกัน ประกอบกับการจัดวางผังรายการ ทำให้ในทางปฏิบัติเกิดปัญหาการนำเสนอประเด็นและวิทยากรร่วมรายการซ้ำกัน ดังนั้นจึงควรบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างผู้รับผิดชอบรายการ โดยการสร้างการสื่อสารระหว่างรายการเพื่อพูดคุยและแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือทำงานประสานกัน เช่น การสร้างห้องแชทไลน์ของกลุ่มรายการประเภทเดียวกัน หรือการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดทิศทางในการนำเสนอประเด็นรายการที่แตกต่างกัน หรืออาจนำเสนอประเด็นในทิศทางเดียวกันแต่เชิญวิทยากรที่มีมุมมองความคิดเห็นต่างกัน เพื่อสร้างให้เกิดกระแสในประเด็นนั้นๆ

4.2.3 การพัฒนาสื่อใหม่ผ่านช่องทางออนไลน์

การพัฒนาของเทคโนโลยีทำให้เกิดการสื่อสารรูปแบบใหม่ที่ลดข้อจำกัดของการสื่อสารดั้งเดิมทั้งความสามารถในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารที่มีความสะดวก รวดเร็ว ราคาถูก ในรูปแบบของการสื่อสารสองทางที่สื่อในฐานะผู้ส่งสารสามารถรับทราบความคิดเห็นจากผู้รับสารได้อย่างทันที จนถูกคาดการณ์ว่าสื่อดั้งเดิมจะถูกกลืนหายไป โดยเฉพาะสื่อวิทยุกระจายเสียงแม้ความนิยมจะลดลงกว่าในอดีตแต่กาลเวลาได้พิสูจน์แล้วว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงยังคงบทบาทของสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อสังคมไว้ได้ ผ่านการปรับตัวและพัฒนาโดยใช้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์เพื่อให้เข้าถึงผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายและขยายฐานกลุ่มผู้ฟังรายการให้มากขึ้นได้ โดยที่ใช้ฐานทรัพยากรบุคลากรและงบประมาณน้อยกว่าการขยายสถานีเครือข่ายวิทยุกระจายเสียงที่ใช้งบประมาณสูงและปัจจุบันยังประสบปัญหาการจัดสรรคลื่นความถี่อีกด้วย

สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภากลยุทธ์ที่นำมาใช้คือ การออกอากาศสดไปพร้อมกันทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและช่องทางออนไลน์ โดยช่องทางออนไลน์หลักประกอบด้วย

- เว็บไซต์ TPchannel.org เป็นช่องทางออนไลน์หลักที่สามารถติดตามรับชมรับฟังรายการสดและรายการย้อนหลังของทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสถานีโทรทัศน์รัฐสภาช่อง 10 รวมถึงการติดตามข่าวสารด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและประวัติความเป็นมาขององค์กรด้วย

- Facebook : วิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เป็นช่องทางสังคมออนไลน์ที่ใช้ในการถ่ายทอดสดการประชุมของทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การเผยแพร่ข่าวสารการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ และข่าวสารด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และเป็นการสร้างเครือข่ายผู้ฟังของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาด้วย

- Application “TPchannel” เป็นการเพิ่มช่องทางการติดตามรับชมรับฟังรายการสดและรายการย้อนหลังของทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสถานีโทรทัศน์รัฐสภาช่อง 10 ผ่านโทรศัพท์มือถือทั้งระบบ Android และ IOS

เนื่องจากคนรุ่นใหม่มีความนิยมในการใช้สื่อออนไลน์อย่างมากโดยรูปแบบของสื่อใหม่ที่เริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้นในประเทศไทยก็คือ พอดแคสต์ (Podcast) เป็นรูปแบบการถ่ายทอดเสียงผ่านระบบอินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะคล้ายกับรายการวิทยุกระจายเสียง โดยผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังรายการที่สนใจได้และสามารถดาวน์โหลดมาเก็บไว้เพื่อรับฟังในภายหลังได้ หากพิจารณาถึงพฤติกรรมของผู้ฟังรายการพอดแคสต์ ก็มีลักษณะที่คล้ายกับผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งฟังรายการในขณะที่ทำกิจกรรมอื่นๆไปพร้อมกัน เช่น การทำงานบ้าน ทำอาหาร ทำงานหรือระหว่างการเดินทาง

ดังนั้นช่องทาง พอดแคสต์ จึงเป็นโอกาสที่ดีในการขยายกลุ่มผู้ฟังรายการและเป็นช่องทางในการสื่อสารทางการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

- 1.การคัดเลือกรายการที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจเพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทาง พอดแคสต์
- 2.การสร้างสรรครายการใหม่เพื่อออกอากาศทางช่องทาง พอดแคสต์โดยเฉพาะ โดยสามารถสร้างสรรค์รายการที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มคนรุ่นใหม่ มีรูปแบบการนำเสนอที่แปลกใหม่ และแตกต่างได้อย่างอิสระ ไม่มีข้อจำกัดของสื่อวิทยุกระจายเสียงเดิมกำกับอยู่ ทั้งเรื่องของระยะเวลา การใช้ภาษา การใช้องค์ประกอบของเสียงเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง

ทั้งนี้เนื้อหารายการจะต้องเป็นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง มีความถูกต้องและมีความสมบูรณ์ โดยมีระยะเวลาที่เหมาะสมไม่เกิน 30 นาที หากมีระยะเวลานานเกินไปจะส่งผลกระทบต่อ การติดตามรับฟังรายการ นอกจากนี้ปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงอย่างมากคือคุณภาพของเสียง หากคุณภาพเสียงแย่มากเนื้อหาดีอย่างไรก็ไม่มีผู้สนใจรับฟังเนื่องจากมีตัวเลือกมากมายในช่องทาง พอดแคสต์ ให้ติดตามรับฟัง

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

แนวทางการพัฒนารูปแบบและวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและรูปแบบรายการปัจจุบันที่มีรูปแบบรายการการเมือง ของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบรายการการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้ฟังรายการตลอดจนการเพิ่มช่องทางการสื่อสารรูปแบบใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมือง และขยายฐานกลุ่มผู้ฟังรายการที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ จากเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ประกอบด้วยผังรายการและผลการดำเนินการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา แผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และรายงานประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนฯ พ.ศ.2565 ตลอดจนกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการศึกษาแบบสังเกตโดยใช้ประสบการณ์ในการผลิตและดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงของผู้ศึกษาโดยนำหลักการแนวคิดและทฤษฎีมาใช้เป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นผลการศึกษา

5.1 สรุปผลการศึกษา

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นสื่อสาธารณะประเภทที่สาม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 10(ค) มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภากับประชาชน รวมถึงองค์ความรู้ด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยมีวิสัยทัศน์คือ “สื่อนิติบัญญัติ เสริมสร้างคุณค่าความเป็นสื่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์และการมีส่วนร่วมของประชาชน” ออกอากาศในระบบ เอฟ เอ็ม ความถี่ 87.50 MHz และสถานีเครือข่าย 14 จังหวัด และระบบ เอ เอ็ม 1071 Khz ตั้งแต่เวลา 05.00 – 22.00 นาฬิกาพร้อมกับช่องทางออนไลน์เช่น เว็บไซต์ “TPchannel.org”, Facebook : วิทยุโทรทัศน์รัฐสภา และ Application “TPchannel”

จากภาพรวมประเภทรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา พบว่ารูปแบบรายการการเมืองตามกรอบแนวคิดของการสื่อสารทางการเมืองมีจำนวน 36 รายการ แบ่งเป็นรายการพูดคุยกับผู้ฟัง (Straight Talk Programme) จำนวน 10 รายการ รายการสนทนา (Conversational Programme) จำนวน 8 รายการ รายการสัมภาษณ์ (Interview Programme) จำนวน 11 รายการ

และรายการข่าว (News Programme) จำนวน 7 รายการ โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบรายการ และเนื้อหาของรายการประกอบด้วย การดำเนินการภายใต้กฎหมายได้แก่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ประกาศ กสทช.เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับผู้ให้บริการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 และการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พ.ศ. 2566 – 2570

ทั้งนี้จากการศึกษาพบสภาพปัญหาประการแรก รูปแบบรายการและเนื้อหาของรายการขาดความหลากหลาย มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของรูปแบบรายการ และเนื้อหาของรายการ จนเกิดการทับซ้อนของประเด็นที่นำเสนอและวิทยากรในรายการ ประการต่อมาการที่สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เป็นสื่อชนิดวิทยุในกำกับของรัฐ ทำให้การใช้ภาษาในรายการมีลักษณะเป็นภาษาทางการ จึงเข้าถึงคนฟังเฉพาะกลุ่มเท่านั้น นอกจากนี้ยังขาดการมีส่วนร่วมกับผู้ฟังรายการด้วย

สำหรับการเสนอแนวทางในการพัฒนารูปแบบรายการการเมืองนั้น ในส่วนด้านเนื้อหาซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ผู้ฟังจะตัดสินว่ารายการมีคุณค่าในการติดตามรับฟังหรือไม่ ซึ่งมีปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายผู้ฟังรายการ มีความทันสมัย ทันต่อสถานการณ์ มีความแตกต่างจากรายการอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาคล้ายกัน มีองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และมีความน่าเชื่อถือ

เนื่องจากรายการส่วนใหญ่เป็นลักษณะการให้ข้อมูลหรือมุมมองความคิดเห็นจากผู้มีอำนาจสื่อสารไปสู่ประชาชน จึงควรเพิ่มรายการที่มีเนื้อหาที่เป็นการสะท้อนมุมมองของประชาชนโดยตรง สิ่งที่สำคัญที่ควรยึดถือคือต้องมีเป็นกลาง น่าเชื่อถือ ทันต่อสถานการณ์ โดยเฉพาะข้อมูลและองค์ความรู้ด้านนิติบัญญัติจะต้องมีความถูกต้อง รวดเร็วและเป็นข้อมูลเชิงลึกมากกว่าสื่ออื่นๆ เพื่อสร้างภาพลักษณ์สื่อชนิดวิทยุที่มีความน่าเชื่อถือ เป็นแหล่งข้อมูลที่น่าไปอ้างอิงได้ นอกจากนี้ควรจะให้ความสำคัญกับกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี เพื่อขยายฐานกลุ่มผู้ฟังรายการ โดยการถ่ายทอดมุมมองการเมืองของคนรุ่นใหม่ในด้านสิทธิเสรีภาพ การสร้างความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางสังคม

ในด้านรูปแบบรายการและวิธีการนำเสนอ เนื่องจากสื่อวิทยุกระจายเสียงมีเพียงเสียงไม่มีภาพ การสื่อสารข้อมูลเนื้อหาที่มีความสลับซับซ้อนจึงเป็นการยากดังนั้นการสื่อสารผ่านสื่อวิทยุจึงต้องมีเนื้อหาที่กระชับ เข้าใจง่าย โดยผู้ศึกษาพบว่ารายการการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาประกอบด้วย 4 รูปแบบคือ รายการพูดคุยกับผู้ฟัง รายการสนทนา รายการสัมภาษณ์ และรายการข่าวการพัฒนา รูปแบบรายการต้องตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ฟังรายการและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถานีฯ ซึ่งทิศทางที่สำคัญคือการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาในฐานะเวทีแห่งความคิดเห็นของประชาชนให้ผู้ฟังรายการเข้ามามีส่วน

ร่วมในการแสดงความคิดเห็นและพูดคุยแลกเปลี่ยนมุมมองได้โดยตรง ในขณะที่ต้องคำนึงช่วงเวลาในการออกอากาศและความถี่ในการออกอากาศด้วยเพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการติดตามและจดจำของผู้ฟังรายการอย่างมาก

อีกปัจจัยที่มีผลต่อการติดตามรับฟังรายการ คือวิทยากรร่วมรายการ ต้องเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักของสังคม เป็นผู้ที่มีความรู้ในประเด็นปัญหานั้นจริงๆ และไม่ควรวีทยาการที่ซ้ำกับรายการอื่นในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน การที่ผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการแตกต่างกัน จึงเกิดปัญหาการนำเสนอประเด็นในรายการซ้ำกัน เนื่องจากขาดการประสานงานและขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างผู้รับผิดชอบรายการ ดังนั้นจึงต้องสร้างรูปแบบการสื่อสารระหว่างรายการเพื่อพูดคุยและแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือทำงานประสานกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการเมือง

ปัจจุบันการพัฒนาของเทคโนโลยีทำให้เกิดการสื่อสารรูปแบบใหม่ เข้ามาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน แม้ความนิยมของสื่อวิทยุกระจายเสียงจะลดลงแต่ยังคงมีอิทธิพลต่อสังคมไทยไม่ได้ถูกกลืนหายไป สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาจึงได้ปรับตัวโดยการออกอากาศไปพร้อมกันทั้งทางสื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อออนไลน์ที่จะเข้ามาช่วยเสริมในการเพิ่มช่องทางการติดตามรับฟังรายการและขยายฐานกลุ่มผู้ฟังรายการคนรุ่นใหม่ สำหรับการพัฒนาสื่อใหม่ผ่านช่องทางออนไลน์นั้นรูปแบบที่น่าสนใจคือ พอดแคสต์ (Podcast) ที่มีลักษณะคล้ายกับรายการวิทยุกระจายเสียง โดยผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังรายการที่สนใจได้และสามารถดาวน์โหลดมาเก็บไว้เพื่อรับฟังในภายหลัง และเป็นสื่อออนไลน์ที่เริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้นในกลุ่มคนรุ่นใหม่ของประเทศไทย โดยการดำเนินการสามารถทำได้ทั้งในรูปแบบของคัดเลือกรายการที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจเพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทาง พอดแคสต์ หรือการสร้างสรรครายการใหม่เพื่อออกอากาศทางช่องทาง พอดแคสต์โดยเฉพาะ ซึ่งสามารถสร้างสรรค์รายการได้อย่างอิสระ ไม่มีข้อจำกัดของสื่อวิทยุกระจายเสียงเดิมกำกับอยู่ ทั้งนี้เนื้อหารายการจะต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง มีความถูกต้องและมีความสมบูรณ์ โดยมีระยะเวลาที่เหมาะสมไม่เกิน 30 นาที ดังนั้นช่องทาง พอดแคสต์ จึงเป็นโอกาสที่ดีในการขยายกลุ่มผู้ฟังรายการ และเป็นช่องทางในการสื่อสารทางการเมืองของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นสื่อของรัฐในกำกับของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่ในการเผยแพร่งานของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมีประชาชนบางส่วนเข้าใจผิดว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นสื่อของรัฐบาล ดังนั้นจึงต้องสร้างภาพลักษณ์ของสถานีให้เด่นชัดมากขึ้น ถึงความเป็นสื่อที่มีความเป็นกลางทางการเมือง มีความอิสระในการนำเสนอข้อมูล โดยปราศจากการแทรกแซงใดๆ โดยควรเปิดโอกาสให้ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านได้ใช้สื่ออย่างเต็มที่และ

เท่าเทียมกัน นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยการเปิดพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์

2. การทำให้สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาบรรลุเป้าหมายในฐานะเวทีแห่งความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกลางที่สะท้อนแนวคิดนโยบายทางการเมืองสู่ประชาชน และสะท้อนมุมมองความคิดเห็นของประชาชนสู่ภาครัฐ โดยสถานีฯควรมีนโยบายสั่งการให้รายการต่างๆ เปิดพื้นที่ให้ผู้ฟังรายการได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในรายการในทางใดทางหนึ่ง โดยเฉพาะรายการที่ออกอากาศสดซึ่งควรเปิดช่วงเวลารับฟังความเห็นจากผู้ฟังทางบ้านอย่างต่อเนื่อง สิ่งสำคัญคือจะต้องมีกฎกติกาในการแสดงความคิดเห็นที่มีความชัดเจน ผู้ดำเนินรายการจะต้องแจ้งให้ผู้ฟังทราบก่อนที่ร่วมแสดงความคิดเห็นว่ามีระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นเท่าไร มีข้อห้ามอะไรในการแสดงความคิดเห็นบ้าง เช่น ห้ามพูดคำหยาบ ห้ามกล่าวพาดพิงบุคคลอื่นในทางเสียหาย เป็นต้น และผู้ดำเนินรายการจะต้องควบคุมและปฏิบัติกับผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

3. การนำเสนอเนื้อหารายการควรคำนึงถึงการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังทุกกลุ่มที่ฟังแล้วเข้าใจง่าย ไม่ใช้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ฟังบางกลุ่มไม่เข้าใจ หรือการใช้ภาษาทางวิชาการก็ไม่ควรใช้โดยไม่จำเป็นอาจทำให้เบื่อหน่ายได้ ดังนั้นจึงควรลดทอนหรือปรับการใช้ภาษาดังกล่าว เมื่อมีการใช้ศัพท์เฉพาะก็ควรอธิบายถึงความหมายด้วยภาษาแบบง่ายๆ ควบคู่ไปด้วยก็จะทำให้รายการน่าติดตามและเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังรายการหลากหลายกลุ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้ฟังคนรุ่นใหม่ที่ชอบภาษาในสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ เข้าใจง่ายมากกว่า

4. ควรมีการประเมินผลรายการอย่างน้อยทุก 6 เดือน เพื่อทบทวนความเหมาะสมของรูปแบบและเนื้อหาของรายการว่าสมควรจะต้องมีการปรับเปลี่ยน ปรับปรุงพัฒนาอะไรหรือไม่ และต้องวางผังรายการใหม่อย่างไรเพื่อให้รายการตอบสนองต่อทิศทางของแผนยุทธศาสตร์ของสถานีฯ และกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังรายการ

5. การพัฒนาสื่อออนไลน์ของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นการขยายช่องทางในการติดตามรับฟังรายการ สามารถขยายกลุ่มผู้ฟังรายการและสร้างเนื้อหารายการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มได้ รวมถึงการสร้างเครือข่ายผู้ฟังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เพื่อรับความเห็นของผู้ฟังรายการนำมาปรับปรุงและพัฒนารายการของสถานีต่อไป เนื่องจากสื่อออนไลน์มีแนวโน้มเติบโตและได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ไม่หยุดยั้ง จึงควรปรับโครงสร้างองค์กรให้มีกลุ่มงานเพื่อรองรับด้านสื่อออนไลน์โดยเฉพาะ และขยายอัตรากำลังของบุคลากรให้เหมาะสมกับภารกิจงานที่ขยายเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเครือข่ายระบบคอมพิวเตอร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาเว็บไซต์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาฐานข้อมูล นักสร้างสรรค์รายการ ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรปัจจุบันโดยการฝึกอบรมทักษะ

ความรู้ด้านสื่อออนไลน์ การเพิ่มช่องทางสื่อออนไลน์เป็นสิ่งที่ดีแต่หากขาดคนดูแล ไม่มีการเคลื่อนไหว
ปล่อยทิ้งร้างก็ไม่มีประโยชน์และจะกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กรด้วย

บรรณานุกรม

- ขวัญฤทัย สายประดิษฐ์. (2551). บทบาทนักประชาสัมพันธ์กับการประชาสัมพันธ์ในสื่อใหม่ตอนที่ 1. พัฒนาเทคนิคศึกษา,ปีที่ 20 ฉบับที่ 65.
- ชวรัตน์ เชิดชัย. (2527). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- นงนุช ศิริโรจน์. (2556). MC463 จริยธรรมสื่อมวลชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นภาพกรณ์ อัจฉริยกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ. (2546). เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2545). การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง วิทยุศึกษาและวิทยุโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยะพร เขตบรรณพต. (2553). พฤติกรรมรับการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อใหม่ของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,สาขาวิชาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัย.
- พรจิต สมบัติพานิช. (2547). โฆษณาในทศวรรษที่ 2000-2010 : การศึกษาถึงปัจจัยด้านสื่อที่มีต่อรูปแบบโฆษณา. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน.
- ยุทธพร อิศระชัย.(2561). ชุดวิชาการวิเคราะห์การเมือง หน่วยที่ 8 แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง.นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- อุษณีย์ ศิริสุนทรไพบูลย์. (2552). หลักการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์**
- พสนันท์ ปัญญาพร. แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่.(มีนาคม 2555). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2566, จาก <http://photsanan.blogspot.com>

ภาคผนวก

แบบสังเกตรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

ชื่อรายการ.....

ผู้ดำเนินรายการ.....

ประเภทรายการ.....ความยาว..... นาที

วันออกอากาศ..... เวลา.....

ลักษณะการออกอากาศ การออกอากาศสด บันทึกเทป

การมีส่วนร่วมของผู้ฟังกับรายการ มี ไม่มี

วิทยากรรับเชิญ

.....

<p>ประเด็นที่ นำเสนอ</p>	<p>..... </p>
<p>อุปสรรค และ ปัญหา</p>	<p>..... </p>

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - สกุล	นายทองศักดิ์ ทองงอก
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ
คุณวุฒิการศึกษา	นิเทศศาสตรบัณฑิต
สถานที่ติดต่อ	45/389 หมู่บ้านลัลลีวิลล์ ต.คูคต อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี 12130
หมายเลขโทรศัพท์	ที่ทำงาน : 0-2242-5900 ต่อ 5571 มือถือ : 083-339-5945